

Joshua Ervaala

Tilinpäätösten oikaisemisen vaikutus organisaation Menestyjätunnuksiin ja kriittisiin tunnuslukuihin

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Tradenomi

Liiketalous

Opinnäytetyö

Toukokuu 2023

Tiivistelmä

Tekijä(t):	Joshua Ervaala
Otsikko:	Tilinpäätösten oikaisemisen vaikutus organisaation Menestyjäpisteisiin ja kriittisiin tunnuslukuihin
Sivumäärä:	45 sivua
Aika:	Toukokuu 2023
Tutkinto:	Tradenomi
Tutkinto-ohjelma:	Liiketalous
Suuntautumisvaihtoehto:	Laskentatoimi ja rahoitus
Ohjaaja(t):	Lehtori Leena Aalto

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää tilinpäätösten oikaisemisen vaikutus organisaation Menestyjäpisteisiin ja yritysten kriittisiin taloudellisiin tunnuslukuihin. Opinnäytetyössä haluttiin selvittää, tulisiko organisaation analyytikoiden jatkaa tilinpäätösten oikaisemista ja vaikuttaako oikaiseminen tilinpäätösinformaation laatuun. Opinnäytetyö tehtiin toimeksiantona organisaatiolle. Näin ollen työn tuloksia voidaan hyödyntää organisaation resurssien käytön kannalta.

Opinnäytetyössä käytettiin kvantitatiivisen tutkimuksen menetelmiä johtopäätösten luomiseen yritystoksesta, joka saatiin toimeksiantajalta. Opinnäytteen empiirisessä osassa käydään läpi erilaisten oikaisujen merkitystä Menestyjäpisteisiin sekä tunnuslukuihin. Teoreettisessa viitekehyksessä käsitellään tilinpäätöksiä, tilinpäätösanalyysia sekä oikaisemista käyttäen tilinpäätöksiin ja tilinpäätösanalyysiin liittyvää ammattikirjallisuutta.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että suurin osa Menestyjäpisteiden muutoksista oli erittäin pieniä tai muutosta ei tapahtunut ollenkaan. Kuitenkin riittävän suurella osalla yrityksistä Menestyjäpisteet muuttuivat merkittävästi, ja näin ollen tilinpäätösten oikaisematta jättäminen heikentäisi huomattavasti tilinpäätösinformaation tarkkuutta. Tilinpäätösinformaation tarkkuus on tärkeää organisaatiolle, jotta se pysyy kilpailukykyisenä ja luotettavana toimijana asiakkaille. Toisin sanoen tutkimuksen tuloksena saatiin selville, että tilinpäätösten oikaisemista tulee jatkaa ja siihen tulee käyttää yrityksen resursseja jatkossakin.

Avainsanat: Menestyjäpisteet, tunnusluvut, tilinpäätösanalyysi

Abstract

Author(s):	Joshua Ervaala
Title:	The Impact of Adjusting Financial Statements on Business Performance Rating and Critical Financial Ratios
Number of Pages:	45 pages
Date:	May 2023
Degree:	Bachelor of Business Administration
Degree Programme:	Economics and Business Administration
Specialisation option:	Accounting and Finance
Instructor(s):	Leena Aalto, Senior Lecturer

The aim of this thesis was to investigate the impact of adjusting financial statements on an organizations business performance rating ("Menestyjäpisteytys") and critical financial ratios. The aim was to find out whether organizations analysts should continue adjusting financial statements and whether those adjustments affect the quality of financial reporting. This thesis was commissioned by one organization. The results can be used in deciding how to use organizations resources most efficiently.

Quantitative research methods were used to make conclusions from a sample of companies provided by the organization. The empirical part of this thesis examines the significance of various adjustments on the financial ratios and business performance rating. The theoretical framework covers financial statements, financial statement analysis, and literature related to financial statement adjustments.

The findings show that most changes in business performance rating were either negligible or non-existent. However, a considerable number of companies experienced substantial changes in their business performance rating due to financial statement adjustments. Hence, not making such adjustments would significantly undermine the accuracy of financial reporting. The accuracy of financial reporting is crucial for the organization to remain a competitive and trustworthy financial data provider. In other words, the results suggest that financial statement adjustments should be continued, and resources should be allocated accordingly.

Keywords:	business performance rating, financial ratios, financial statement analysis
-----------	---

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Työn tausta, aihealue ja tavoitteet	1
1.2	Organisaation tietokanta	2
1.3	Organisaation Menestyjäluokitus	3
1.4	Tutkimusongelma, -kysymykset sekä -menetelmä	4
1.5	Opinnäytetyön rakenne	5
2	Tilinpäätös	6
2.1	Tuloslaskelma	7
2.2	Tase	9
2.3	Rahavirtalaskelma	10
3	Tilinpäätösanalyysi	12
3.1	Oikaisut	13
3.2	Tunnusluvut	14
4	Menestyjäluokituksen keskeiset tunnusluvut	16
4.1	Sijoitetun pääoman tuottoprosentti	16
4.2	Omavaraisuusaste	18
4.3	Current ratio	19
4.4	Kolmen muuttujan Z-luku	20
4.5	Liikevaihdon kasvuprosentti	21
4.6	Nettotulos	22
5	Tulokset	23
5.1	Satunnaisten liiketoiminnan muiden tuottojen oikaisu	26
5.2	Satunnaisten liiketoiminnan muiden kulujen oikaisu	29
5.3	Vero-oikaisu satunnaisista tuotoista ja kuluista	31
5.4	Leasingvastuiden oikaisu	33
6	Johtopäätökset	35
6.1	Oikaisujen, tunnuslukujen ja Menestyjäpisteiden yhteys	36
6.2	Oikaisujen vaikutus Menestyjäpisteisiin	37
6.3	Tilinpäätösten oikaisemisen tulevaisuus	40

6.4 Opinnäytetyön rajoitteet	41
Lähteet	44

1 Johdanto

1.1 Työn tausta, aihealue ja tavoitteet

Opinnäytetyön aiheena on tilinpäätösten oikaisemisen vaikutus organisaation Menestyjämisteisiin ja kriittisiin taloudellisiin tunnuslukuihin. Työn tavoitteena on syvempi ymmärrys tilinpäätösten oikaisemisen tarpeesta ja kuinka merkityksellistä on käyttää yrityksen resursseja siihen. Aihe saatiin toimeksiantona organisaatiolta, jossa opinnäytteen tekijä työskentelee tilinpäätösanalyttikkona. Opinnäytetyön lopputulos on mielenkiintoinen organisaatiolle, sillä tuloksella voi olla merkitystä tilinpäätösanalyttikkojen työnkuvaan ja yrityksen resurssien käyttämiseen jatkossa.

Tilinpäätös on yrityksen sidosryhmien tärkein tiedonlähde, joka kertoo yrityksen taloudellisesta tilanteesta ja asemasta (Seppänen 2011, 15–16). Tilinpäätös koostetaan tuloslaskelmasta, taseesta, rahoituslaskelmasta ja liitetiedoista. (Leppiniemi & Leppiniemi & Kaisanlahti 2021). Erityisesti tälle työlle olennaista tilinpäätöksessä on tuloslaskelma, johon kuuluvia liiketoiminnan muita tuottoja ja kuluja oikaistaan organisaatiossa. Näiden lisäksi tässä työssä keskitytään vero-oikaisuihin satunnaisista tuotoista ja kuluista, sekä leasingvastuiden oikaisuihin. Oikaisemisella tarkoitetaan tilinpäätösten numeeristen arvojen arvioimista niin, että ne ovat vertailukelpoisia keskenään (Niskanen & Niskanen 2003, 59–60).

Tunnusluvuilla puolestaan tarkoitetaan yrityksen taloudellisesta tilasta kertovia arvoja, joista voidaan arvioida yrityksen tilaa ja asemaa toimialan sisällä (Seppänen 2011, 63–64). Tunnuslukuja lasketaan hyödyntämällä tilinpäätöksistä sekä osakemarkkinoilta saatavia lukuja (Kallunki 2022, 14–16). Näin ollen tilinpäätösten oikaisu ja tunnusluvut ovat yhteydessä keskenään, ja ilman tilinpäätösten oikaisua tunnusluvutkaan eivät olisi vertailukelpoisia (Yritystutkimus ry 2017, 19).

Työssä tutkittava Menestyjäpisteitys on organisaation luoma luokitus, jolla mitataan yrityksen taloudellista menestystä ja riskiä rahoituksen kannalta. Pisteitys muodostetaan kuuden eri tunnusluvun avulla, joita vertaillaan muihin samankokoisiin yrityksiin, oman toimialan yrityksiin sekä koko tietokannan yritysten tunnuslukuihin. (Alma Talent 2023c.) Näin ollen Menestyjäpisteitys on myös hyvä lähtökohta analyysille siitä, muuttaako tilinpäätösten oikaiseminen olennaisesti yrityksen suoriutumista.

Työn teoreettisessa viitekehyksessä käsitellään työlle ja tilinpäätöksille keskeisiä aiheita: tilinpäätös ja sen sisältämä tuloslaskelma, tase ja rahavirtalaskelma. Tämän lisäksi käsitellään tilinpäätösanalyysiä ja sen käsitteitä, kuten tilinpäätösten oikaisemista ja tunnuslukuja.

Tämän työn empiirisen osuuden otos on saatu organisaation tietokannasta, joka koostuu suomalaisista osakeyhtiöistä. Otos on haettu SQL-kyselyn avulla, ja otos on saatu suoraan toimeksiantajalta. Otokseen on sisällytetty kaikki tietokannan yritykset, joilla on tehtynä jokin seuraavista oikaisuksista edellisen viiden vuoden aikana: satunnaisten liiketoiminnan muiden tuottojen tai kulujen oikaisu, vero-oikaisu satunnaisista tuotoista ja kuluista tai leasingvastuiden oikaisu. Nämä ovat yleisimmät oikaisut, joita organisaatiossa tehdään.

Selvityksessä ei käytetä yritysten salassa pidettäviä tietoja, joita ovat esimerkiksi yrityksen nimi, y-tunnus, liikevaihto sekä toimiala. Näin ollen yrityksistä arvioidaan pelkästään tehtyjen oikaisujen vaikutusta Menestyjäpisteisiin.

1.2 Organisaation tietokanta

Organisaation yritystieto koostuu yrityksiin liittyvistä perustiedoista, kuten koosta, toimialasta, sijainnista ja liikevaihdosta. Muita tietoja yritystiedossa ovat taloustiedot, jotka ovat tilinpäätöksistä johdettua tietoa, sekä yrityksissä tapahtuneet viimeaikaiset muutokset kuten rekrytoinnit, nimitykset, päättäjävaihdokset, fuusiot ja yrityskaupat. Yritystietoa löytyy useimmiten yritysten omilta verkkosivuilta, hakukoneista sekä erilaisista tietokannoista. Yritystietokanta on kerätty rakenteellisesti ja määrämuotoisesti. (Alma Talent 2023b.)

Yritystietokantoja on monia erilaisia ja niiden sisällöt vaihtelevat. Monen eri toimijan tietokannan pohjana ovat virallisten rekisteripitäjien tiedot, joita voi tietyiltä osin hyödyntää vapaasti avoimien rahapintojen kautta. Yritystiedot ovat jatkuvassa muutoksessa ja muutoksia saattaa tapahtua useita päivittäin, jonka takia tietoja täytyy ylläpitää systemaattisesti. Eri toimijoilla on erilaisia tapoja ja kriteereitä yritystietojen ylläpitoon. (Alma Talent 2023b.)

Organisaation tietokannassa olevat tiedot kerätään useista eri lähteistä. Monipuolinen yritystietokantojen hyödyntäminen on tyypillistä, sillä virallisia yritystietoja hyödynnetään yritysten toiminnanohjausjärjestelmissä, osana asiakkaan tuntemisprosessia, CRM-järjestelmissä, markkinoinnin automaatiassa, prospektoinnissa yritys- ja soittolistojen muodossa ja suorapostituksessa. (Alma Talent 2023b.)

Tärkein informaatio saadaan virallisilta tiedontuottajilta kuten PRH, Tilastokeskus ja YTJ eli Yritys- ja Yhteisötietojärjestelmä. PRH eli Patentti- ja rekisterihallituksen ja Verohallinnon yhteinen tietojärjestelmä YTJ toimii yritys- ja yhteisötietojärjestelmänä, josta organisaatio saa perustiedot muun muassa osakeyhtiöistä, asunto-osakeyhtiöistä, osuuskunnista, vakuutusosakeyhtiöistä, julkisista osakeyhtiöistä, yhtiöistä sekä säätiöistä. Tilastokeskukselta saadaan puolestaan standardoitua TOL 2008 -toimialatietoa. (Alma Talent 2023b.)

Organisaation yritystietoon kuuluu myös oikaistujen tilinpäätösten tietokanta, joka sisältää 98 prosenttia suomalaisten yritysten liikevaihdosta ja ulottuu 1990-luvun alkuun. Pitkä aikajana muodostaa laajan tietopohjan suomalaisten yritysten tilinpäätöksistä, tuloslaskelmista ja niistä johdetuista tunnusluvuista. Tilinpäätöstietokantaa käytetään monissa organisaation tuotteissa ja se on myös pohjana Kauppalehden Menestyjät-sarjassa. (Alma Talent 2023b.)

1.3 Organisaation Menestyjäluokitus

Organisaation Menestyjäluokitusta hyödynnetään sen analyysituotteissa ja esimerkiksi Kauppalehden Menestyjät -sarjassa. Menestyjäluokitus mittaa yrityksen rahoituksellista riskiä ja liiketaloudellista menestystä. Yrityksen taloudellista

menestystä tarkastellaan kuudella eri tunnusluvulla, joilla arvioidaan menestyksen eri osa-alueita. Mitattavat osa-alueet ovat liiketoiminnan kasvu, kannattavuus, tulos, maksuvalmius, omavaraisuus sekä riskinsietokyky. Vastaavat tunnusluvut osa-alueiden mittaamiseen ovat liikevaihdon kasvuprosentti, sijoitetun pääoman tuotto prosentti, nettotulos, current ratio ja omavaisuusaste. Jokaiselta osa-alueelta yritys pisteytetään omassa kokoluokassaan, jonka jälkeen sitä vertaillaan kaikkiin muihin organisaation tietokannan yrityksiin ja muihin saman toimialan yrityksiin. (Alma Talent 2023c.)

Luokittelun osapisteissä huomioidaan kuitenkin muitakin tekijöitä, ja mallin toimintaa seurataan aktiivisesti. Jokaisen osa-alueen pisteet kuvataan prosenttiarvona siitä, mihin yritys on sijoittunut kussakin vertailuryhmässä. Julkisesti ei ole kuitenkaan kuvattu tarkemmin, minkälainen vaikutus yksittäisellä tunnusluvulla tai miten lopullinen luokitus lasketaan. Luokituksella on kymmenen eri arvosalaluokkaa, joilla kerrotaan yrityksen menestyksestä. Luokituksessa käytetään pisteytystä välillä 0–100, jonka sisällä on kymmenen luokitusta 10 pisteen välein. Arvosanat Menestyjälukitukselle ovat erinomainen, hyvä, tyydyttävä, välttävä ja heikko, ja luokitukset A+–D. Esimerkiksi erinomaisen arvosanan Menestyjälukituksessa saa 70-100 pisteellä, mutta tällä välillä on vielä 3 eri luokitusta, jotka ovat A+, A ja A-. (Alma Talent 2023c.)

Menestyjälukituksen vahvuutena on kyky arvioida tulevaa menestystä ja kokonaistaloudellista suoriutumista, mikä tekee siitä monipuolisesti hyödynnettävän luokituksen. Liiketaloudellisen menestyksen arviointi oman kokoluokan ja toimialan muiden yritysten kesken viestii paljon yritysten sidosryhmille. (Alma Talent 2023c.)

1.4 Tutkimusongelma, -kysymykset sekä -menetelmä

Opinnäytetyön tutkimusongelmana on selvittää, vaikuttaako tilinpäätösten oikaiseminen Menestyjäpisteisiin ja niihin vaikuttaviin kriittisiin tunnuslukuihin. Työn toisena tavoitteena on selvittää, onko tilinpäätösten oikaiseminen merkittävää organisaatiolle. Työ sisältää teoreettisen viitekehyksen sekä kvantitatiivisen

osuuden. Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus tutkii erilaisista luokitteluista, syy- ja seuraussuhteista, vertailusta ja numeraalista tuloksista tapahtuvia ilmiöitä. Kvantitatiiviseen tutkimukseen sisältyy paljon laskelmia ja tilastollisia analyysejä. (Jyväskylän Yliopisto 2015.)

Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Onko tilinpäätösten oikaisemisella vaikutusta Menestyjäpisteisiin?
2. Onko tilinpäätösten oikaiseminen merkityksellistä organisaatiolle?

Empiirisessä osuudessa analysoin Excel-tiedostoa, joka sisältää yritysten tilinpäätöksistä laskettuja tunnuslukuja ja muuta tilinpäätösinformaatiota. Excel-tiedostossa olevat luvut poimittiin organisaation tietokannasta SQL-kyselyllä ajettujen laskentojen jälkeen. Excel-tiedoston avulla tutkittiin, miten Menestyjäpisteet muuttuvat yleisellä tasolla, kun lukuja oikaistaan. Sen jälkeen tiedostosta poimittiin IF-kaavan avulla otoksesta yrityksiä, joilla oli tiettyjä oikaisuja. Valittuja yrityksiä tutkittiin omana ryhmänään. Selvityksen avulla pohdittiin tilinpäätösten oikaisemisen merkitystä ja Menestyjäpisteiden muutosta tilinpäätöksen oikaiseminen jälkeen.

1.5 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyö koostuu teoreettisesta viitekehyksestä ja empiirisestä osiosta. Teoreettiseen viitekehykseen sisältyy tilinpäätös ja sen sisältö eli tuloslaskelma, tase ja rahoituslaskelma. Näiden teemojen jälkeen viitekehyksessä käydään läpi tilinpäätösanalyysi, tilinpäätösten oikaisut ja tunnusluvut, jotka vaikuttavat Menestyjäluokitukseen. Viitekehyksen jälkeen työssä siirrytään selvitysosuuteen, ja lopuksi muodostetaan tutkimustulosten yhteenveto ja johtopäätökset.

Opinnäytetyön rakenteen mallissa on noudatettu Metropolian ehdottamaa mallia tutkimustyyppiselle työlle. Metropolian mallin mukaan tutkimustyyppinen työ koostuu johdannosta, viitekehyksestä, toteutusosiosta, tuloksista ja johtopäätöksistä.

2 Tilinpäätös

Tilinpäätös on tuloslaskelman, taseen ja rahoituslaskelman yhteenveto, joka laaditaan tiettyjen sääntöjen mukaan (Leppiniemi & Leppiniemi & Kaisanlahti 2021; Seppänen 2011, 15). Tilinpäätös perustuu liikekirjanpitoon ja se on ollut olemassa eri muodoissa jo vuosisatoja. (Kallunki 2022, 14–16.) Tilinpäätös on suunniteltu toimimaan informaation lähteenä. Sen tavoitteena on antaa yrityksestä mahdollisimman tarkka taloudellinen kuva ulkoisille ja sisäisille tahoille, sekä kertoa yrityksen taloudellisesta suorituksesta ja asemasta. Tilinpäätös sisältää myös liitetiedostoja, joissa kerrotaan tilinpäätöslaskelmia täydentäviä tietoja. (Seppänen 2011, 15–16.)

Tilinpäätös ja sen sisältö johdetaan kirjanpidosta. Kirjanpitoon merkitään kaikki yrityksen liiketapahtumat, kuten menot, tulot ja kassatapahtumat. (Leppiniemi & Leppiniemi & Kaisanlahti 2021.) Tilinpäätösinformaatiolla on lähtökohtaisesti kolme tehtävää, jotka ovat pääomien allokoinnin tehostaminen, yrityksen toiminnan ohjauksen ja valvomisen tehostaminen sekä sopimusehtojen muodostaminen. (Seppänen 2011, 16.)

Standardoitu kirjanpito ja tilinpäätökset tuovat yritysten välille vertailukelpoisuutta. Tilinpäätösstandardit tulevat lainsäädännöstä, mutta lainsäädäntö antaa myös harkintavapautta tilinpäätöksen tekijälle. Käytössä on myös kansainvälisiä tilinpäätösnormistoja, jotka poikkeavat toisistaan. Tilinpäätösten analysoijan tulee huomioida, että tilinpäätösten laatijoilla on harkintavaltaa. Tilinpäätöksiä tarkastavat myös ulkopuoliset tilintarkastajat, jotta ne ovat lakisääteisesti oikein ja määriteltä laissa säädetyllä tavalla. (Kallunki 2022, 14–16.)

Kaikkia tilinpäätöksiä ei kuitenkaan tarkasteta. Jos kyseessä on liikkeen- tai ammatinharjoittaja, tulee yrityksen täyttää tietyt kriteerit, jolloin tilintarkastaja tulee valita. Yrityksen tulee valita tilintarkastaja, jos kaksi kolmesta seuraavista kriteereistä toteutuu: taseen loppusumma ylittää 100 000 euroa, liikevaihto tai sitä vastaava tuotto on yli 200 000 euroa tai yrityksen palveluksessa on keskimäärin yli 3 henkilöä. (Vero 2023.)

Korkeatasoinen tilinpäätösinformaatio on tärkeää päätöksenteon kannalta, sillä päätöksentekijöillä täytyy olla oikea ymmärrys yrityksen taloudellisesta tilanteesta. Laadukas tilinpäätösinformaatio on helposti ymmärrettävää sellaiselle henkilölle, joka on perehtynyt asiaan ja pystyy tulkitsemaan tilinpäätöksiä. Tilinpäätöksistä tulee olla mahdollista tehdä oikeita johtopäätöksiä. (Seppänen 2011, 15.)

Tilinpäätöksistä tehtävissä olevat johtopäätökset ovat tilinpäätösten säännöksien takia hieman rajattuja, sillä olennaisia johtopäätöksiä ovat vain ne, jotka pohjautuvat tietoihin menoista, tuloista ja kassatapahtumista (Leppiniemi & Leppiniemi & Kaisanlahti 2021). Vaikka tilinpäätösinformaatio sisältääkin heikkouksia, se on yleisimmin käytetty informaation lähde sidosryhmien tehdessä yritystä koskevia päätöksiä. (Seppänen 2011, 16.)

2.1 Tuloslaskelma

Tuloslaskelmaa kuvataan hyvin yhtenäisellä tavalla eri lähteissä. Tuloslaskelma kertoo yrityksen taloudellisesta suoriutumisesta raportointijakson eli tilikauden ajalta (Kallunki 2022, 33; Leppiniemi & Leppiniemi & Kaisanlahti 2021; Yritystutkimus ry 2017, 12; Seppänen 2011, 37). Taloudellisella suoriutumisella tarkoitetaan yrityksen tuloja, menoja sekä tulosta. Tuloslaskelma tehdään vähennyslaskun muodossa (Yritystutkimus ry 2017, 12). Kallunki (2022, 33) toteaa, että tuloslaskelma sisältää lähes tulkoon kaikki tilikaudella kirjatut tuotot- ja kuluerät kirjanpitolain mukaisesti.

Tarkemmin kerrottuna taloudellinen suoritus, jota kutsutaan tulokseksi, mitataan raportointijakson eli tilikauden aikana saatujen kumulatiivisten tulojen sekä tulojen ansaitsemiseen käytettyjen kumulatiivisten kulujen välisenä erotuksena. Tämä tulos voi olla positiivinen tai negatiivinen. Tuloksen ollessa positiivinen yritys on tehnyt voittoa, ja vastaavasti tuloksen ollessa negatiivinen se on tehnyt tappiota. Yritysten toiminnan jatkuvuuden kannalta niiden tulisi tehdä pitkällä aikavälillä positiivista tulosta, ja jos tämä ei onnistu, yritys joutuu turvautumaan ulkoiseen rahoitukseen. (Seppänen 2011, 37–38.)

Yrityksillä on tietty suoritusperusta, jota tulee noudattaa. Kirjanpitovelvollisella yrityksellä on kaksi vaihtoehtoa tuloslaskelman tekemiseksi: kululaji- ja toiminta-kohtainen tuloslaskelmakaava. (Yritystutkimus ry 2017, 12; Leppiniemi & Leppiniemi & Kaisanlahti 2021.) Yrityksen koko ei vaikuta juuri lainkaan tuloslaskelman perusrakenteeseen. Kirjanpitovelvollinen voi itse valita kirjataanko tuloslaskelma kululajikohtaisesti vai toimintokohtaisesti, mutta valittua kaavaa tulee kuitenkin noudattaa tilikaudesta toiseen jatkuvuuden kannalta. (Leppiniemi & Leppiniemi & Kaisanlahti 2021.) Mikro- ja pienyritykset saavat laatia myös bruttotuloksellisia tilinpäätöksiä. Näissä kululajikohtaisissa tuloslaskemissa bruttotulos koostuu liikevaihdosta, valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutoksesta, valmistuksesta omaan käyttöön, liiketoiminnan muista tuotoista sekä materiaaleista ja palveluista. (Yritystutkimus ry 2017, 12.)

Tuloslaskelmaan liittyy myös liiketoiminnan muita tuottoja ja kuluja, jotka ovat olennaisia tälle opinnäytetyölle, koska liiketoiminnan muita tuottoja ja kuluja oikaistaan tilinpäätösten vertailukelpoisuuden takaamiseksi. Liiketoiminnan muita tuottoja ovat kaikki ne tuotot, jotka eivät kuulu yrityksen liikevaihtoon eli niitä ei ole erikseen mainittu tuloslaskelmassa. Tämä johtuu siitä, että viralliseen tilinpäätöskaavaan ei kuulu enää ”Satunnaiset tuotot”-erää. Liiketoiminnan muita tuottoja ovat muun muassa vuokratuotot, saadut provisiot sekä muilta yrityksiltä saadut korvaukset, mikäli se poikkeaa yrityksen normaalista liiketoiminnasta. Virallisessa tuloslaskelmassa muihin tuottoihin kirjataan myös saadut avustukset ja pysyvien vastaavien ja omaisuuden myynnistä saadut myyntivoitot. (Yritystutkimus ry 2017, 19.)

Liiketoiminnan muut kulut puolestaan koostuvat niistä yrityksen kulueristä, joita ei ole erikseen mainittu tuloslaskelmassa. Sillä ei ole merkitystä, ovatko nämä kulut luonteeltaan satunnaisia tai toistuvia. Näihin kuluihin kuuluvat muun muassa vuokrat, leasingmaksut, markkinointikulut sekä omaisuuden myyntitappiot. Liiketoiminnan muita kuluja avataan yleensä lisää liitetiedoissa, sillä erittely näiden välillä on välttämätöntä, kun arvioidaan kulujen merkitystä analyysiä tehtäessä. (Yritystutkimus ry 2017, 22.)

Rahoitustuotot ja -kulut ilmoitetaan tuloslaskelmassa seitsemän alakategorian mukaan. Rahoitustuotoista tulee raportoida erikseen tuotot osuuksista saman konsernin yrityksiltä, tuotot osuuksista omistusyhteisy yrityksiltä, tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista sekä muut korko- ja rahoitustuotot saman konsernin yrityksiltä ja muilta. Lisäksi omina erinä on vielä arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista ja vaihtuvien vastaavien arvopapereista. Korkokulut ja muut rahoituskulut tulee määritellä erikseen saman konsernin yrityksille ja muille. (Niskanen & Niskanen 2003, 34.)

2.2 Tase

Tilikaudelta laaditaan tase, joka kertoo yrityksen taloudellisesta asemasta tilinpäätöspäivänä (Leppiniemi & Leppiniemi & Kaisanlahti 2021; Yritystutkimus ry 2017, 27; Seppänen 2011, 44). Taloudellisella asemalla tarkoitetaan yrityksen varojen, oman ja vieraan pääoman rakennetta. (Leppiniemi & Leppiniemi & Kaisanlahti 2021; Seppänen 2011, 44.) Vieraalla pääomalla tarkoitetaan velkarahoitusta (Seppänen 2011, 44–45). Taselaskelma auttaa yritystä koskevassa päätöksenteossa, koska se sisältää yksityiskohtaisen jaottelun yrityksen varallisuusrakenteesta. Varojen ja rahoituksen kuvaa kutsutaan yleisesti taserakenteeksi. (Seppänen 2011, 44–45.)

Taseessa on kaksi osaa: vastaavaa ja vastattavaa. Vastaavaa kuvaa liiketoimintaan sitoutuneita pääomia, jotka esitetään likvidiysjärjestyksessä niin, että hankalimmin rahaksi muutettava erä on ensimmäisenä ja likvidit eli helposti rahaksi muutettavat erät viimeisenä. Vastattavaa puolestaan kuvaa, miten yritykseen sitoutuneet pääomat on rahoitettu. Ensin vastattavaa-osuudessa esitetään yrityksen oma pääoma ja seuraavaksi vieras pääoma. (Yritystutkimus ry 2017, 27.)

Velat ovat pääoman eriä, joiden takaisinmaksuun liittyy maksuvelvollisuus. Maksuvelvollisuus koskee pääomaa ja mahdollisia korvauksia, jotka aiheutuvat sen käytöstä. Velat voivat olla korottomia tai korollisia, ja velat jaetaan kahteen pää-

luokkaan riippuen siitä mikä niiden maksuajankohta on. Velat, jotka yritys maksaa yhden vuoden tai liiketoimintasyklinsä sisällä, luokitellaan lyhytaikaiseksi velaksi. Olennaisimmat lyhytaikaiset velat ovat ostovelat ja korolliset luotot. Pitkäaikaiset velat ovat niitä velkoja, jotka tulevat maksuun aikaisintaan yhden tilikauden jälkeen, useimmiten usean eri tilikauden aikana tulevaisuudessa. Pitkäaikaista korollista velkaa pidetään ”pysyvänä rahoituksena” oman pääoman kanssa. Korollisten velkojen määrä koostuu lyhyt- ja pitkäaikaisista korollisista veloista. Niiden yhteismäärä kertoo, kuinka paljon velkarahoittajien pääomia on sitoutunut yrityksen toiminnan rahoittamiseen. (Seppänen 2011, 47–52.)

Yrityksen koko määrittelee lähtökohtaisesti sen tasekaavan (Yritystutkimus ry 2017, 27). Tasetta luodessa seurataan erikseen säädettyä kaavaa, joka on samankaltainen suurille ja pienille kirjanpitovelvollisille yrityksille. Kuitenkaan IFRS-tilinpäätökselle ei ole tarkkaa kaavaa, vaan IFRS-standardistossa kerrotaan eriä, joiden tulee olla ilmoitettuna taseessa. (Leppiniemi & Leppiniemi & Kaisanlahti 2021.) Tilikaudet voivat olla vaihtelevan pituisia, mutta pituudella ei ole vaikutusta taseen erien määriin. Tase eroaa tässä tuloslaskelmasta, jossa erien suuruusluokka muuttuu tilikauden pituuden kanssa. (Seppänen 2011, 44.)

IFRS-konsernitilinpäätös on ollut pakollinen vuodesta 2005 lähtien yrityksille, joiden arvopapereilla käydään kauppaa säännellyillä markkinoilla ETA-alueen jäsenmaissa. Pakollisen IFRS-konsernitilinpäätöksen laatimisen piiriin tulivat vuonna 2007 sellaiset yritykset, joilla on noteerattuja joukkovelkakirjoja tai muita vieraan pääoman ehtoisia rahoitusvälineitä. Suomessa kirjanpitovelvolliset, joiden tilintarkastajana toimii hyväksytty tilintarkastaja, voivat vapaaehtoisesti laatia IFRS-tilinpäätöksen. (KHT-yhdistys – Föreningen CGR ry 2013, 8.)

2.3 Rahavirtalaskelma

Rahavirta- eli kassavirta- eli rahoituslaskelma kertoo yrityksen kassaan tulevien maksujen ja sieltä lähtevien maksujen nettorahavirran (Seppänen 2011, 53). Kallunki (2022, 40) kuvailee rahavirtalaskelmaa niin, että se kertoo yrityksen ky-

vystä kerryttää itselleen rahavirtoja ja tiedottaa niiden käytöstä. Rahoituslaskelman ovat velvollisia laatimaan vain tietyt raja-arvot ylittävät suuryritykset, listayhtiöt, pankit ja muut luottolaitokset sekä vakuutusyhtiöt (Leppiniemi & Leppiniemi & Kaisanlahti 2021).

Kirjanpitoasetuksessa ei ole tiettyä säädettyä kaavaa rahoituslaskelmalle, mutta kirjanpitoasetuksessa määrätään sen sisällöstä. Rahoituslaskelmassa tulee olla esitettynä liiketoiminnan rahavirta, investointien rahavirrat sekä rahoituksen rahavirrat. (Leppiniemi & Leppiniemi & Kaisanlahti 2021.) Laskelma täsmäytetään taseen rahavaroihin (Kallunki 2022, 40; Seppänen 2011, 53).

Rahoituslaskelman perusteella eri yritysten välinen vertailukelpoisuus on selkeämpi kuin pelkästään tuloslaskelmaa ja tasetta vertailtaessa. Taseessa ja tuloslaskelmassa sisältöön vaikuttavat tilinpäätöstä laadittaessa tehdyt arvostus- ja jaksotusratkaisut, mutta rahoituslaskelman perustana on saatu ja maksettu raha. Rahavirtoihin perustuvat laskelmat ovat konkreettisia. Rahoituslaskelman rivit ja sen tunnusluvut, jotka lasketaan rivien perusteella, sisältävät helposti ymmärrettävän ja määriteltävän sisällön. On mahdollista esimerkiksi tutkia ja ilmoittaa, onko saatu raha riittänyt kattamaan investoinnit ja voitonjaon, sekä missä määrin se mahdollistaisi velkojen lyhentämisen. (Leppiniemi & Leppiniemi & Kaisanlahti 2021.)

Rahavirtalaskelmassa liiketoiminnan rahavirran tulisi lähtökohtaisesti olla aina positiivinen, koska se kuvastaa yrityksen operatiivisen liiketoiminnan kykyä luoda kassavirtaa. Jos operatiivinen rahavirta on selkeästi negatiivinen, erityisesti useana peräkkäisenä vuotena, on yrityksellä tällöin kannattavuuden kanssa ongelmia. Investointien rahavirta voi muuttaa rahavarojen nettomuutoksen negatiiviseksi, jos yritys on kyseisenä vuonna tehnyt merkittäviä investointeja. Rahoituksen rahavirta kertoo, mistä yritys on saanut varoja investointeja varten. Investointien ja rahoituksen rahavirrat kuvaavat rahavarojen käyttöä ja niiden lähteitä. (Kallunki 2022, 46.)

3 Tilinpäätösanalyysi

Tilinpäätösanalyysi on yrityksen taloudellisten toimintaedellytysten arviointia ja ennustamista lyhyellä aikavälillä tilinpäätösinformaation perusteella. Voidaan ajatella, että toimintaedellytysten arvioimiseksi ja ennustamiseksi tarvitaan kolmesta eri tasosta koostuva analyysi. Ensimmäinen on käsitteellinen malli, jolla pyritään hahmottamaan yritysten keskeisiä rahavirtatekijöitä ja niiden välisiä syy- ja seuraussuhteita. Kun ensimmäinen malli on ymmärretty, sen avulla on mahdollista siirtyä seuraavalle tasolle ja selittää rahavirtojen väliset perusriippuvuudet, jotka hallitsevat yrityksissä. Viimein, näiden riippuvuuksien ymmärtäminen mahdollistaa yritysten dynaamisen tulkinnan ja sen avulla toteutettavan ennustamisen. (Laitinen 2002, 29.)

Yritystä analysoidessa ja tunnuslukuja laskettaessa niistä saatuja tietoja yhdistellään keskenään tilinpäätöksen ulkopuolelta saatavaan informaatioon. Tällä tavalla voidaan muodostaa monia tunnuslukuja, joita voidaan hyödyntää yrityksen kehityksen arvioinnissa sekä yrityksen vertailussa muihin yrityksiin ja erityisesti sen toimialaan nähden. (Leppiniemi & Leppiniemi & Kaisanlahti 2021.)

Tilinpäätösanalyysijä tehdään päätöksentekoa varten ja samalla paljastetaan taloudellisen tilan eri ulottuvuudet. Analyysin perusteella saadaan kuva yrityksen kannattavuudesta, kasvusta ja liiketoimintaan liittyvistä riskeistä. (Kallunki 2022, 14–16.) Muita tilinpäätösanalyysissä arvioitavia asioita ovat yrityksen kilpailukykyisyys, neuvotteluvoima ja asema suhteessa hankkijoihin, toimittajiin, rahoittajiin ja muihin sidosryhmiin (Leppiniemi & Leppiniemi & Kaisanlahti 2021). Analysoitavaa yritystä verrataan toisiin yrityksiin, markkinoiden asettamiin tavoitteisiin ja saman yrityksen eri vuosien tuloksiin. Tilinpäätösanalyysin vahvuus onkin sen vertailtavuus. (Kallunki 2022, 14–16.)

Tilinpäätösanalyysillä on merkitystä kaikille sidosryhmille, kuten ulkopuolisille tarkastelijoille sekä yritysjohdolle, joiden tulee olla tietoisia yrityksen taloudellisesta tilasta (Kallunki 2022, 14–18; Leppiniemi & Leppiniemi & Kaisanlahti 2021). Näin ollen, tilinpäätösanalyysi on tärkeä päätöksentekoa auttava väline

(Kallunki 2022, 14–18). Tilinpäätösanalyysi on muodostunut etenkin Suomessa osakesijoittajan tietotarpeeksi. Osakesijoittajan näkökulmasta tilinpäätösanalyysin työkaluilla voidaan arvioida esimerkiksi yrityksen sijoitetun pääoman tuottoa, jota voidaan taas verrata rahoitustieteen mallien avulla muihin sijoituskohteiden antamaan tuottoon. Jotkut tekevät itse syvällisen tilinpäätösanalyysin haluamastaan yrityksestä ja toisille riittää vain informaatiopalveluista saatavat tiedot yrityksen taloudellisesta tilasta. (Kallunki 2022, 14–18.)

Bruttotuloksella alkavaa tilinpäätöstä ei voida käyttää tilinpäätösanalyysiä tehtäessä, koska kaikki tarvittavat luvut eivät tällöin ole saatavilla. Mikro- ja pienyritykset saavat laatia bruttotuloksellisia tilinpäätöksiä (Yritystutkimus ry 2017, 12).

3.1 Oikaisut

Tilinpäätöksiä oikaistaan, jotta niitä voidaan pitää vertailukelpoisina keskenään. Yritykset voivat soveltaa kirjanpidon normeja joustavasti ja tämän vuoksi tilinpäätösanalyysiä varten kehitettiin tapa, jonka avulla eri tavalla laadittuja tilinpäätöksiä voidaan vertailla keskenään (Niskanen & Niskanen 2003, 59–60; Yritystutkimus ry 2017, 18). Tilinpäätöksiä voidaan oikaista ottamalla kantaa niiden numeerisiin arvoihin tai järjestelmällä eriä uudelleen. (Niskanen & Niskanen 2003, 59–60.)

Tuloslaskelman oikaisuilla annetaan mahdollisimman tarkka kuva yrityksen liiketoiminnan kannattavuudesta ja volyymista. Tuloslaskelmasta oikaistaan usein liiketoiminnan muita tuottoja ja kuluja (Yritystutkimus ry 2017, 18–19.)

Liiketoiminnan muiden tuottojen osalta eri vuosien tilinpäätöksien vertailukelpoisuutta heikentävät olennaiset tai kertaluonteiset muut tuotot, jotka eivät kuulu yrityksen normaaliin liiketoimintaan. Tämän takia liiketoiminnan muita tuottoja oikaistaessa tällaiset tuotot siirretään satunnaisiin tuottoihin ja satunnaisista tuotoista tehdään vero-oikaisut. Vero-oikaisut tehdään tilikauden verojen määräisenä. (Yritystutkimus ry 2017, 19.)

Liiketoiminnan muita kuluja oikaistaessa satunnaisiin kuluihin siirretään liiketoimintaan kuulumattomat, tuloksen kannalta olennaiset kertaluonteiset erät, jotka vaikuttavat tilikausien vertailukelpoisuuteen. Kulut siirretään satunnaisiin kuluihin ja niistä tehdään vero-oikaisu tilikauden verojen määräisenä. (Yritystutkimus ry 2017, 22.)

Leasingomaisuudella tarkoitetaan laitteiden ja koneiden vuokrausta yrityksen käyttöön. Leasingvastuut eivät kuulu taseeseen, joten ne ovat sen ulkopuolisia vastuita, jotka löytyvät tilinpäätöksen liitetiedoista. Tilinpäätöshetkellä leasingvastuut ilmoitetaan jäljellä olevina, seuraavalla sekä myöhemmillä tilikausilla maksettaviksi. Leasingmaksut, jotka ovat suorittamatta lisätään taseeseen vastattavaa puolelle ”Leasingomaisuutena” ja vastattavaa puolelle ”Leasingvastuina”. (Yritystutkimus ry 2017, 36–37.)

3.2 Tunnusluvut

Tunnusluvut ovat tilinpäätösanalyysiä tehtäessä käytettäviä apuvälineitä ja ne muuttavat yrityksen rahamääräisen tilinpäätösinformaation vertailukelpoiseksi eri kokoisten yritysten ja aikajaksojen välillä (Seppänen 2011, 63–64). Niiden tehtävänä on tiivistää tilinpäätöksen suurta informaatiomäärää, jotta siitä on mahdollista tehdä oikeita johtopäätöksiä. Pelkkä tilinpäätösinformaation ymmärtäminen ei riitä tehokkaaseen päätöksentekoon. Tunnuslukuja lasketaan yhdistelemällä tilinpäätöksen eri eristä ja osakemarkkinoilta saatua informaatiota. (Kallunki 2022, 14–16.) Näin ollen tunnuslukuista saadaan myös uutta informaatiota, jota ei suoraan saada tilinpäätöksistä. (Seppänen 2011, 63–64.)

Tunnuslukuanalyysia käytetään, kun arvioidaan yrityksen strategian ja sen toteutuksen vaikutusta yrityksen taloudelliseen suorittamiseen ja asemaan. Yrityksen toimintaa arvioidessa tunnuslukuja voidaan myös vertailla valittuihin vertailuarvoihin. Tunnuslukuanalyysin avulla voidaan tehdä johtopäätöksiä siitä, kuinka hyvin yrityksen johto on onnistunut, ja samalla saadaan selville yrityksen

vahvuudet ja heikkoudet. (Seppänen 2011, 63–64.) Tunnusluvut ovat olleet käytössä jo pitkään ja niitä on kehitetty ja tutkittu, jotta niiden käyttökelpoisuudesta tulisi paras mahdollinen. (Kallunki 2022, 14–16.)

Tunnuslukujen avulla voidaan tarkastella yritysten taloudellista menestymistä useasta eri näkökulmasta. Perinteisesti tilinpäätösanalyysiä tehtäessä tunnuslukuja ja niiden taustalla olevia näkökulmia menestyksestä on tarkasteltu usein erillisinä, ja etenkin tunnuslukujen yhteys pääomamarkkinoiden asettamiin tavoitteisiin yritykselle on jäänyt vähäiselle huomiolle. (Kallunki 2022, 79.)

Tilinpäätösanalyysin moderni tyyli vertaa tilinpäätöstiedoista saatua kuvaa pääomamarkkinoiden asettamiin odotuksiin yrityksestä. Aidosti menestyvä yritys pystyy generoimaan omistajilleen ja velkojilleen heidän vaatimaa tuottoa sijoitetulle pääomalle. (Kallunki 2022, 79.) Tunnuslukuja tulisi analysoida useampi kerrallaan, jotta taloudellisen suorituksen kokonaiskuva olisi mahdollisimman todennukainen. Yksittäisellä tunnusluvulla taloudellisen suorituksen arviointi on hankalaa ja johtaa herkästi virheellisiin tulkintoihin yrityksen tilanteesta. Tunnuslukuja on kuitenkin paljon ja niiden liiallinen käyttö voi johtaa informaatioähkyy. Tehokkain tapa on keskittyä muutamaa tunnuslukuun ja tutkia niiden avulla yrityksen vahvuuksia ja heikkouksia. (Seppänen 2011, 67.)

Tunnuslukujen oikeanlainen ymmärtäminen vaatii myös yrityksen strategian, toimialan ja toimintaympäristön hyvää ymmärtämistä. Tunnusluvut toimivat indikaattoreina yritysten taloudellisesta suorittamisesta eivätkä ne anna suoria vastauksia. Tunnusluvut ohjaavat analyysien tekijöitä keskittymään eroihin vertailuarvoista ja sen kautta luomaan mahdollisesti uusia näkökulmia. Tärkeänä huomiona tunnuslukuihin on, että niiden arvoihin ja vertailtavuuteen vaikuttaa yrityksen tilinpäätösstandardi. Näitä standardeja ovat esimerkiksi IFRS, Suomessa käytettävä FAS tai muut tilinpäätösstandardit. Eri standardeilla on erilaisia oikaisuja tilinpäätöstiedoissaan ja niiden välisessä analysoinnissa, joten tulkinnassa on tärkeä huomioda, että tunnusluvut on laskettu hyödyntäen samoja oikaistuja lukuja. (Seppänen 2011, 69–70.)

Tunnuslukuanalyysi määritellään usein osaksi tilinpäätösanalyysiä, jolloin tilinpäätösanalyysi sisältää tunnuslukuanalyysin lisäksi tilinpäätöksestä saatavan informaation, kuten yrityksen strategian ja tulevaisuudennäkymien analysoinnin. Tilinpäätösanalyysi on myös osa yritysanalyysia. Yritysanalyysissa käytetään kaikkea saatavaa informaatiota yrityksestä, eikä pelkästään tilinpäätösinformaatiota. Tätä informaatiota voi olla esimerkiksi yrityksen esitykset sijoittajatapaamisissa tai yrityksen toimialaa tai kilpailijoita koskevat tiedot, joita voidaan käyttää arvioidessa yrityksen taloudellista tilaa. Yrityksen ulkopuolelta on saatavilla, myös muuta tärkeää informaatiota. Yrityksen arvonmääritys koostuu tulevan taloudellisen menestyksen ja sen riskin perusteella. (Kallunki 2022, 200.)

4 Menestyjäluokituksen keskeiset tunnusluvut

4.1 Sijoitetun pääoman tuotto prosentti

Sijoitetun pääoman tuotto prosentti mittaa, kuinka paljon yritys on tehnyt tulosta suhteessa sijoitettuun omaan ja vieraaseen pääomaan (Kallunki 2022, 84). Näin ollen sillä mitataan yrityksen suhteellista kannattavuutta eli tuottoa, joka on saatu yrityksen korkoa tai muuta tuottoa vaativalle pääomalle (Yritystutkimus ry 2017, 68). Sijoitetuksi pääomaksi lasketaan oma pääoma ja korollinen vieras pääoma (Kallunki 2022, 84). Sijoitetun pääoman tuotto prosentti on yleisimmin käytetty tilinpäätösperusteinen kannattavuuden mittari (Leppiniemi & Leppiniemi & Kaisanlahti 2021).

Sijoitetun pääoman tuotto kertoo kaikkien yritysten rahoittajien eli korollisten velkojen antajien ja omistajien saamasta tuotosta investoinneilleen. Yrityksen liike-toiminnan tulos suhteutetaan sen korollisten velkojen ja oman pääoman yhteismäärään. Tunnusluku kertoo sijoittajien näkökulmasta ja siitä kuinka onnistunut sijoitus yritys on ollut. (Seppänen 2011, 74.)

$$\text{Sijoitetun pääoman tuotto} - \% = 100 * \frac{(\text{nettotulos} + \text{rahoitustulos} + \text{verot})}{\text{sijoitettu pääoma keskimäärin}}$$

(1)

Sijoitettu pääoma = oma pääoma + korolliset velat

(2)

Sijoitetun pääoman tuottoprosentti (1) saadaan jakamalla voiton eli oman pääoman sijoittajien osuuden ja rahoituskulujen eli vieraan pääoman sijoittajien osuuden summa tilikaudella keskimäärin käytössä olleella sijoitetulla pääomalla. Sijoitettu pääoma (2) saadaan, kun vähennetään taseen loppusummasta korottomat velat. Korottomia eriä ovat tavallisesti vieraaseen pääomaan sisältyvät ennakot, ostovelat, siirtovelat ja muut velat. Poistoero ja veroperusteiset varaukset ovat omaa pääomaa, jolle oman pääoman sijoittajat odottavat tulosta. (Leppiniemi & Kykkänen 2023, 161.)

Sijoitetun pääoman tuottoprosentti eli SIPO-prosentti voidaan laskea hieman eri tavoin. Perusidea sen laskukaavalle on kuitenkin sama. Se voidaan laskea käyttäen korollista vierasta pääomaa sellaisenaan, jolloin saadaan sijoitettu pääoma bruttomääräisenä. Vaihtoehtoisesti voidaan käyttää korollista vierasta pääomaa korollisilla varoilla vähennettynä, jolloin saadaan korollinen vieras nettopääoma. Se kuvastaa operatiivisessa liiketoiminnassa tarvittavaa sijoitettua pääomaa. Monet lähteet eivät vähennä sijoitusvarallisuutta korollisesta vieraasta pääomasta, jolloin sijoitetun pääoman tuottoprosentti vaikuttaa pienemmältä kuin operatiivisen liiketoiminnan kannattavuus. (Kallunki 2022, 84–86)

Sijoitettu pääoma ilmoitetaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona. Tilikauden oikaistu oma pääoma voi olla negatiivinen, mutta sijoitettu pääoma on vähintäänkin sijoitetun vieraan pääoman suuruinen. Tilanteessa, jossa yrityksen tilikausi poikkeaa sen normaalista pituudesta, on tuottoprosentti muutettava kahtatoista kuukautta vastaavaksi. Tällöin tunnusluvun osoittaja jaetaan tilikauden pituudella (kuukausina) ja lopuksi kerrotaan kahdellatoista. (Yritystutkimus ry 2017, 68.) Jos yrityksen tilikausi poikkeaa yleisimmin käytetystä 12 kuukaudesta, tulee voitto ja rahoituskulut muuttavat laskennallisesti vastaamaan 12 kuukauden ajanjaksoa (Leppiniemi & Leppiniemi & Kisanlahti 2021).

4.2 Omavaraisuusaste

Omavaraisuusaste kuvaa yrityksen vakavaraisuutta, eli yrityksen tappionsietokykyä ja kykyä selvittää sen sitoumuksista pitkällä aikavälillä ja yrityksen oman pääoman määrää sen taseessa (Yritystutkimus ry 2017, 69; Seppänen 2011, 63–64). Omavaraisuusaste on yleisesti käytetty pääomarakenteen mittari (Leppiniemi & Kykkänen 2023, 163; Kallunki 2022, 121). Laskukaava omavaraisuusasteelle (3) saadaan jakamalla omat varat (4) taseen loppusummalla. Omavaraisuusasteen laskennassa käytetään taseen loppusummaa, jossa on mukana sijoitusvarallisuus ja koroton vieras pääoma. Omavaraisuusaste ei kerro pääomarakennetta operatiivisen liiketoiminnan näkökulmasta, vaan pääomarakennetta yrityksen koko toiminnan näkökulmasta. Omavaraisuusaste ilmoitetaan yleensä prosentteina, jolloin se kertoo, monta prosenttia yrityksen taseesta on rahoitettu omalla pääomalla. (Kallunki 2022, 121.)

$$\text{Omavaraisuusaste} - \% = 100 * \frac{\text{omat varat}}{\text{(oikaistun taseen loppusumma - tehtyyn työhön perustuvat ennakkomaksut)}} \quad (3)$$

$$\begin{aligned} \text{Omat varat} = & \text{taseen oma pääoma} + \text{vapaaehtoiset varaukset} + \\ & \text{poistoero verovelalla vähennettynä} + \\ & \text{oman pääoman ehtoiset pääomalainat osittain} \end{aligned} \quad (4)$$

Mitä isompi osa yrityksen rahoitusrakenteesta on vierasta pääomaa, sitä huonompi on sen vakavaraisuus ja sitä suuremman rahoitusriksin yritys omaa, ainakin lähtökohtaisen arvioinnin mukaan. Omavaraisuusasteen laskentakavassa jakajana on koko pääoma, jolla tarkoitetaan yleensä taseen loppusummaa. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysiin tunnuslukuja laskettaessa saadut ennakot vähennetään taseen loppusummasta, koska ne eivät edusta varsinaista vierasta pääomaa, eivätkä aiheuta yrityksille rahoitusriskiä. Saadut ennakot edustavat paremmin sovitun myyntitapahtuman esiastetta. (Leppiniemi & Kykkänen 2023, 163.)

Omavaraisuusasteelle voidaan esittää suuntaa antavia ohjearvoja, mutta lopullinen arvio on yrityskohtainen. Jos yrityksen toimintaan liittyvä riski on alhainen ja tulokehitys vakaa, niin korkeakin velkaantumisaste voi olla hyväksyttävää. Toisaalta jos yrityksen tulot vaihtelevat, ja vielä erityisen voimakkaasti tilikaudesta toiseen, tai tulokehitys on niukka tai hidasta ja yrityksellä on tilikausia, jolloin se on tappiolla, ei velkaantumista voida pitää hyvänä asiana. Tällöin korkeaa velkaantumista voidaan pitää huolestuttavana, ja jopa matala velkaantuminen voi olla yritykselle ja sen toiminnan jatkuvuudelle uhkaava riski. (Leppiniemi & Kykänen 2023, 163.)

4.3 Current ratio

Current ratio on likviditeettiä kuvaava tunnusluku ja sillä mitataan yrityksen kykyä selviytyä alle vuoden eli lyhyen aikavälin aikana maksettavista veloista ja velvoitteista (Seppänen 2011, 87–88). Likviditeetti kertoo yrityksen maksuvalmiudesta ja kyvystä muuttaa varojaan rahaksi nopeasti (Seppänen 2011, 87–88; Yritystutkimus ry 2017, 75; Kallunki 2022, 87).

Likviditeetin tunnuslukujen keskeinen ongelma on, että yritysten odotetaan maksavan kulunsa ja velkansa liiketoiminnasta saatavalla kassavirralla (Seppänen 2011, 87-88). Yrityksen maksuvalmius voi kuitenkin vaihdella tilikauden aikana paljonkin, joten tunnusluku ei kerro koko totuutta (Yritystutkimus ry 2017, 75). Likviditeetin tunnusluvut voivat olla koko tilikauden ajan erilaisia verrattuna tilinpäätöksen tekohetkeen, eivätkä ne välttämättä huomioi varojen laatua (Yritystutkimus ry 2017, 75; Seppänen 2011, 87-88).

Tämän lisäksi likvidit varat voidaan nähdä hätävarana, joihin turvauduttaisiin vain ääritilanteessa. Tällä menetelmällä yritykset tarjoavat velkojille varmuus-suojaa ja samalla operatiivista ja rahoituksellista joustavuutta (Seppänen 2011, 87–88). Tunnusluvun käytettävyyttä heikentää myös rahoitusomaisuuteen mahdollisesti sisältyvät arvottomat erät, kuten myyntisaamiset, joita voidaan tulkita myös luottotappioina (Yritystutkimus ry 2017, 75).

Current ratio

$$= \frac{(\text{vaihto} - \text{omaisuus} + \text{lyhytaikaiset saamiset} + \text{rahat ja pankkisaamiset} + \text{rahoitusomaisuusarvopaperit})}{\text{lyhytaikainen vieras pääoma}}$$

(5)

Current ration laskukaavassa (5) osoittajana on rahoitusomaisuus ja vaihto-omaisuus, ja nimittäjänä on lyhytaikainen vieras pääoma. Lyhytaikaisia saatuja ennakoita ei vähennetä (Kallunki 2022, 127.) Maksuvalmiudessa on kysymys siitä, pystyykö yritys selviämään maksuvelvoitteistaan. Mitä parempi yrityksen maksuvalmius on, sitä helpommin se selviytyy maksuistaan ja sitä edullisemmin se kykenee toteuttamaan ostonsa. Yrityksen hyvä maksuvalmiuskyky mahdollistaa esimerkiksi käteisalennusten hyväksi käyttämisen. Tilinpäätöksestä maksuvalmiuden päättely voi olla hankalaa, sillä tilikauden päättymispäivä edustaa vain yhtä päivää koko tilikaudelta. Yrityksen rahavarat ja lyhytaikaiset velat eivät välttämättä ole silloin sellaisella tasolla, joka kertoisi tilanteesta todenmukaisesti. (Leppiniemi & Kykkänen 2023, 165.)

Muita likviditeettiä kuvaavia tunnuslukuja ovat quick ratio ja cash ratio (Seppänen 2011, 87–88). Current ja quick ratio ovat samankaltaisia tunnuslukuja, sillä molemmissa arvioidaan taseen rakenteen avulla sitä, riittävätkö yrityksen rahat lyhytaikaisista maksuista selviytymiseen (Leppiniemi & Kykkänen 2023, 165). Niiden erona kuitenkin on, että likviditeetin tarkasteluhorisontti on pidempi current ratiossa kuin quick ratiossa (Kallunki 2022, 87). Tämän lisäksi current ratiossa rahoitusomaisuuden lisäksi vaihto-omaisuus katsotaan vaikuttavan lyhytaikaisen vieraan pääoman hoitomahdollisuuteen (Leppiniemi & Kykkänen 2023, 165).

4.4 Kolmen muuttujan Z-luku

Kolmen muuttujan Z-luku on tunnusluku, jonka Erkki K. Laitinen kehitti tutkimuksillaan. Tunnusluvun (6) tarkoitus on toimia yrityksen konkurssin ennustamismallina tai hälytysjärjestelmänä. Laitisen valitsema yksittäiset tunnusluvut muo-

dostavat erottelufunktion eli Z-luvun. Nämä valitut tunnusluvut ovat rahoitustulosprosentti, quick ratio ja omavaraisuusaste. Laitisen ensimmäinen toimiva malli Z-luvuksi oli viiden muuttujan malli, mutta sen heikkous oli sen kriittisen arvon epävakaisuus, kun tarkasteltiin konkurssiyritysten aikaisempia tilikausia. Funktiosta jäi pois ostovelkojen maksuaika ja liikevaihdon kasvunopeus. (Laitinen 1990, 216–222.) Z-luvulle määritellään tilastollisesti arvo, jonka avulla voidaan luokitella yritys maksuhäiriöiseksi tai maksuhäiriöttömäksi (Laitinen & Laitinen 2014, 161).

$$Z = 1,77 * \text{rahoitustulos-\%} + 14,14 * \text{quick ratio} + 0,54 * \text{omavaraisuusaste} \quad (6)$$

4.5 Liikevaihdon kasvuprosentti

Liikevaihdon kasvuprosentti (7) mittaa ja kertoo yrityksen liiketoiminnan kasvukehityksestä ja se samalla arvioi yrityksen myyntimenestystä (Alma Talent 2023a). Liikevaihto on yrityksen tavanomaisin volyymin mittari. Kuitenkin liikevaihdon merkitys ja sen sisältö on erilainen riippuen yrityksen toimialasta. Kirjanpitoasetuksessa liikevaihto ilmoitetaan bruttoperusteisesti, jotta se on mahdollisimman vertailukelpoinen yritysten välillä. Liikevaihtoa laskettaessa myynnistä vähennetään annetut alennukset sekä arvolisävero ja muut myynnin määrään perustuvat verot. (Leppiniemi & Leppiniemi & Kaisanlahti 2021.)

$$\begin{aligned} \text{Liikevaihdon kasvu} - \% \\ = 100 * \frac{[\text{liikevaihto (12 kk)} - \text{edellinen liikevaihto (12 kk)}]}{\text{edellinen liikevaihto (12 kk)}} \end{aligned} \quad (7)$$

Yleensä myynnin kasvu koostuu tuote- ja palvelutarjonnan kasvusta sekä myyntihintojen noususta. Tunnuslukuun voivat vaikuttaa yritys rakenteessa tapahtuneet muutokset. Yritykset voivat kasvaa ostamalla liiketoimintaa tai supistua myymällä heidän liiketoimintaansa. (Alma Talent 2023a.) Liikevaihdon kasvulle ei ole tiukkoja ja ohjeellisia normiarvoja, vaan tunnusluvun arvo riippuu pääosin

toimialan kehityksestä. Kasvulle minimimitavoite on kuitenkin vuotuisella inflaation tasolla. Jos kasvu jää inflaatiotason alapuolelle, tarkoittaa se, että yritys ei ole kasvanut reaalisti ollenkaan.

Toimialojen sisällä yritysten kasvu saattaa vaihdella vuosittain voimakkaasti ja kasvukehitykseen voi vaikuttaa esimerkiksi alueellinen kilpailutilanne. Aloilla, joissa liikevaihto rakentuu kertasuorituksista, voi tunnusluvun arvo vaihdella voimakkaasti. Näitä aloja ovat esimerkiksi rakennusliikkeet ja telakat, jotka voivat tulouttaa projektinsa kerralla. Konserneihin kuuluva yritys voi kasvaa konserni-yhtiöiden välisistä liiketoimintasiirroista. (Alma Talent 2023a.) Kasvun tunnusluvut vertailevat tilinpäätöserien vuosittaista muutosta edelliseen tilikauteen. Niiden avulla saadaan selville yrityksen toiminnan suunta, onko yritys supistumassa vai kasvamassa. (Seppänen 2011, 70.)

4.6 Nettotulos

Nettotulosta (8) voidaan kuvailla yrityksen varsinaisen toiminnan tuloksena, sillä nettotulos kuvaa sitä osaa mikä jää omistajille tilikauden tuloksesta. Tämä toimii useimmiten voitonjakopäätöksen pohjana. Nettotuloksessa ei ole mukana satunnaisia eriä ja tilinpäätössiirtoja, mikä tarkoittaa sitä, että luku ei ole välttämättä sama kuin tuloslaskelman viimeisen rivin voitto tai tappio. (Alma Talent 2023a.) Se siis mittaa yrityksen kannattavuutta, eli kuinka paljon tuloja yritykselle on jäänyt jäljelle, kun liikevaihdosta on poistettu kaikki tuloslaskelmassa olevat kulut liikevaihdosta. Luku kertoo yrityksen hinnoitteluvoimasta sekä sen kustannustehokkuudesta ja kustannuskontrollista. (Seppänen 2011, 75.)

$$\text{Nettotulos} = \text{liikevaihto} \pm \text{rahoituserät} \pm \text{verot}$$

(8)

$$\text{Nettotulos} - \% = 100 * \left(\frac{\text{nettotulos}}{\text{liikevaihto}} \right)$$

(9)

Jotta yrityksen toimintaa voidaan pitää kannattavana, tulee yrityksellä olla positiivinen nettotulos (Yritystutkimus ry 2017, 65). Positiivinen nettotulos kertoo yrityksen pystyvän selviytymään sen varsinaisella liiketoiminnalla sen lainojen koroista sekä käyttöpääoman ja investointien omarahoituksesta (Alma Talent 2023a). Nettotuloksen riittävyys ja vaadittava vähimmäistaso määräytyvät yrityksen asettamien voitonjakotavoitteiden mukaan (Yritystutkimus ry 2017, 65; Alma Talent 2023a). Näitä mittareita ovat esimerkiksi minkälainen on yrityksen pääomarakenteen vahvistamispyrkimys ja voitonjakotavoitteet (Yritystutkimus ry 2017, 65.)

Kun tarkastellaan nettotulosprosenttia (9), on myös hyödyllistä tarkastella esimerkiksi oman pääoman tuotto prosenttia. Jos yritys saavuttaa yli 10 prosentin oman pääoman tuoton, on nettotulos tällöin tyydyttävällä tasolla. Nettotulosprosentti on hyödyllinen tunnusluku, kun vertaillaan eri toimialojen välillä yrityksiä. Nettotulosprosentti soveltuu vertailuun selkeästi paremmin kuin esimerkiksi myyntikate, käyttökate, liike-tulos ja rahoitustulos. (Alma Talent 2023a.) Tässä työssä käytetään nettotulosprosenttia ennen veroja, eli laskentakaava on täysin sama, mutta se ei sisällä veroja.

5 Tulokset

Opinnäytetyön empiirinen osuus aloitettiin siistimällä toimeksiantajalta saatu data. Dataa siistittiin poistamalla yrityksiä, joiden ei olisi pitänyt esiintyä poiminnassa, koska niillä ei ollut Menestyjäpisteitä. Datasta poistettiin myös kaikki mahdolliset tunnistamiskeinot, kuten yrityksen nimi ja julkaistut taloustiedot. Data koostui lopulta tiedosta mikä oikaisu yritykselle on tehty, Menestyjäpisteistä ennen oikaisua sekä Menestyjäpisteistä oikaisun jälkeen.

Empiirinen osuus toteutettiin Excelillä, jonka avulla vertailtiin Menestyjäpisteitä ennen oikaisuja ja oikaisujen jälkeen. Tarkoituksena oli selvittää millä tavalla Menestyjäpisteet muuttuvat, kun tilinpäätöksiä oikaistaan. Otoksesta tutkittiin ensin otokseen sisällytettyjen oikaisujen vaikutusta Menestyjäpisteisiin, jotta saatiin yleiskuva oikaisujen vaikutuksesta. Otokseen sisällytetyt oikaisut olivat

satunnaisten liiketoiminnan muiden tuottojen ja kulujen oikaisut, vero-oikaisut satunnaisista tuotoista ja kuluista sekä leasingvastuiden oikaisut. Nämä sisällytettiin otokseen, koska ne olivat yleisimpiä oikaisuja, joita tehdään organisaatiossa.

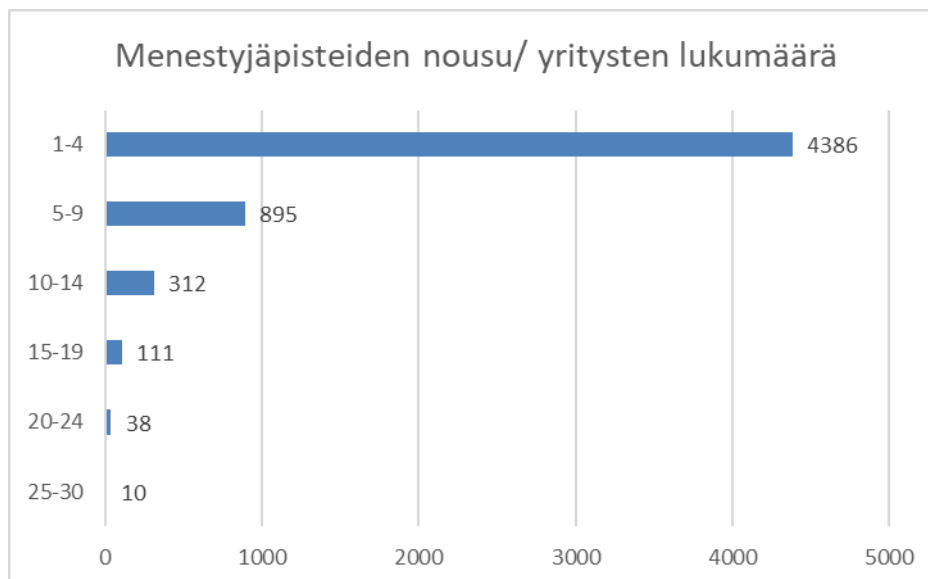
Tämän jälkeen tutkittiin tarkemmin eri oikaisujen vaikutusta Menestyjäpisteisiin. Näitä tutkittiin Excelin IF-kaavan avulla, jonka tarkoituksena oli hakea tietyn tyyppiset oikaisut otoksesta, ja arvioida Menestyjäpisteitä ennen ja jälkeen oikaisun. Käytetty kaava ei rajannut ulos muita mahdollisia tehtyjä oikaisuja, mutta tarkoituksena oli löytää yritykset, joille oli tehty ainakin tutkittava oikaisu.

Tutkimusosuus aloitettiin selvittämällä, miten koko yritysjoukon pisteet ovat muuttuneet tietyissä tilanteissa. Koko otoksessa oli 37 185 yritystä, joista 21 250 eli 57,15 prosentilla yrityksistä pisteet eivät muuttuneet lainkaan. Jäljelle jääneiden yritysten Menestyjäpisteet nousivat tai laskivat. Yrityksiä, joiden Menestyjäpisteet laskivat, oli yhteensä 10 183 yritystä. Tämä oli 27,38 % koko otoksesta. Menestyjäpisteet puolestaan kasvoivat 5 752 yrityksellä, eli vain 15,47 prosentilla koko otoksesta.

Koko otoksen Menestyjäpisteiden muutoksen keskiarvo oli -0,28 pistettä ja mediaani 0 pistettä. Ainoastaan niillä yrityksillä, joiden Menestyjäpisteet kokivat muutoksia, vastaavien lukujen keskiarvo oli -0,65 pistettä ja mediaani -1 pistettä. Näin pieniin pistemuutoksiin voidaan löytää syy siitä, että melkein 60 %:lla yrityksistä Menestyjäpisteet eivät muuttuneet ollenkaan, ja jos pisteet muuttuivat yrityksillä, oli suurin osa muutoksista silti pieniä.

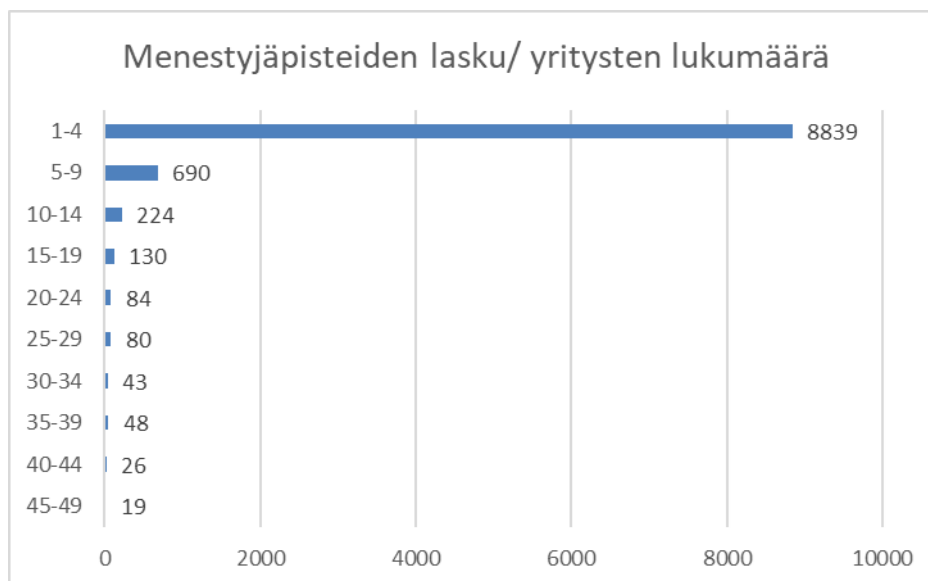
Kuitenkin otoksen niillä yrityksillä, joilla Menestyjäpisteet muuttuivat, pisteiden vaihtelu saattoi olla suhteellisen suurtakin. Kuviossa 1 kuvataan yritysten määrää eri pistekategorioissa, jotka kuvastavat Menestyjäpisteiden nousua tilinpäätöksen oikaisemisen seurauksena. Kuviosta 1 voidaan nähdä, suurin nousu pisteissä oli 25–30 pistettä. Näitä yrityksiä oli vain 10 eli 0,027 % koko yritysotoksesta ja 0,063 % kaikista yrityksistä, joilla Menestyjäpisteet muuttuivat. Voidaan kuitenkin todeta, että suurin osa yrityksistä, joiden Menestyjäpisteet kasvoivat

oikaisemisen seurauksena, jakautuivat 1–4 pisteen kategoriaan. Näitä yrityksiä oli 4 386, joka on koko otoksesta 11,8 % ja 27,5 % yrityksistä, joiden Menestyjäpisteet muuttuivat.

Kuvio 1. Menestyjäpisteiden nousu tilinpäätöksen oikaisemisen seurauksena.

Myös suurimmalla osalla yrityksistä, joilla Menestyjäpisteet laskivat, ne vähenivät 1–4 pistettä. Kuviossa 2 kuvataan yritysten määrää eri pistekategorioissa, jotka kuvastavat Menestyjäpisteiden laskua tilinpäätöksen oikaisun seurauksena. Kuvioista 2 voidaan nähdä, että pienimpään 1–4 pisteen kategoriaan sisältyi 8839 yritystä, joka on koko otoksesta 23,77 % ja yrityksistä, joilla pisteet muuttuivat tämä vastaa 55,47 % yrityksistä. Suuria, 45–49 pisteen negatiivisia muutoksia, havaittiin 19 yrityksellä, joka on koko otoksesta vain 0,05 % yrityksistä ja niistä, joiden pisteet muuttuivat, vastaava osuus oli 0,119 %.

Kuvio 2. Menestyjäpisteiden lasku tilinpäätöksen oikaisemisen seurauksena.

Menestyjäluokituksen mukaan yrityksen tulee saavuttaa 50 pisteen raja ollakseen Menestyjä ja suurimmat mahdolliset pisteet ovat 100 pistettä (Alma Talent 2023c). Tämän perusteella voidaan todeta, että yli 5 pisteen muutokset ovat jo suhteellisen isoja. Yli 5 pisteen positiivisia muutoksia kokeneita yrityksiä oli 1 366 yritystä, joka on koko otoksesta 3,67 % yrityksistä, ja yrityksistä, joiden pisteet muuttuivat 8,57 %. Toisaalta yrityksiä, joiden pisteet laskivat yli 5:llä, oli 1 344, joka vastaa 3,6 % koko otoksesta ja 8,43 % yrityksistä, joilla pisteet muuttuivat. Prosenttiluvut yrityksistä, joiden pisteet nousivat tai laskivat yli 5 pisteellä, ovat siis lähestulkoon samat.

Yhteensä yrityksiä, joilla pisteet muuttuivat yli 5 pistettä, joko nousivat tai laskivat, oli koko otoksesta 7,28 % ja yrityksistä, joilla pisteet muuttuivat, jopa 17 %. Näin ollen, lähes joka viidennellä yrityksellä, joiden pisteet muuttuivat, muuttuivat ne todella merkittävästi.

5.1 Satunnaisten liiketoiminnan muiden tuottojen oikaisu

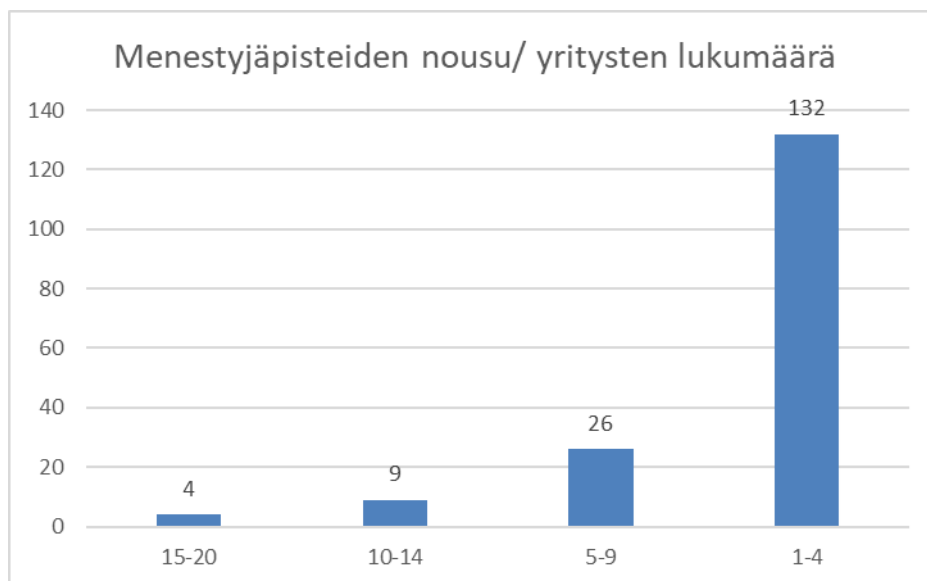
Seuraavaksi selvitettiin satunnaisten liiketoiminnan muiden tuottojen oikaisemisen vaikutusta Menestyjäpisteisiin. Luvut on laskettu Excelin IF-funktion avulla, jossa oli priorisoitu oikaisua kohdassa satunnaisten liiketoiminnan muut tuotot.

Lisäksi oikaisun tuli olla pienempi tai suurempi kuin 0. Kaavan avulla poimituilla yrityksillä saattoi olla myös muita oikaisuja, kuten vero-oikaisuja satunnaisista tuotoista tai leasingvastuiden oikaisuja. Tällä kaavalla tarkoituksena oli hakea vain niitä yrityksiä, joiden pisteet ovat muuttuneet. Sen avulla halutaan saada selville paljonko pisteet ovat muuttuneet. Lopuksi vielä oikaistuista pisteistä vähennettiin oikaisemattomat, jotta saatiin muutosluku.

Yrityksiä, joiden Menestyjätasteet olivat muuttuneet satunnaisen liiketoiminnan muiden tuottojen oikaisun seurauksena, oli yhteensä 1 867. Muutos Menestyjätasteissa satunnaisen liiketoiminnan muiden tuottojen oikaisun jälkeen oli negatiivinen 90,84 prosentilla eli 1 696 yrityksellä. Muutos oli positiivinen vain 9,16 prosentilla eli 171 yrityksellä. Menestyjätasteiden muutoksen keskiarvo oli -8,96 pistettä ja mediaani -5 pistettä.

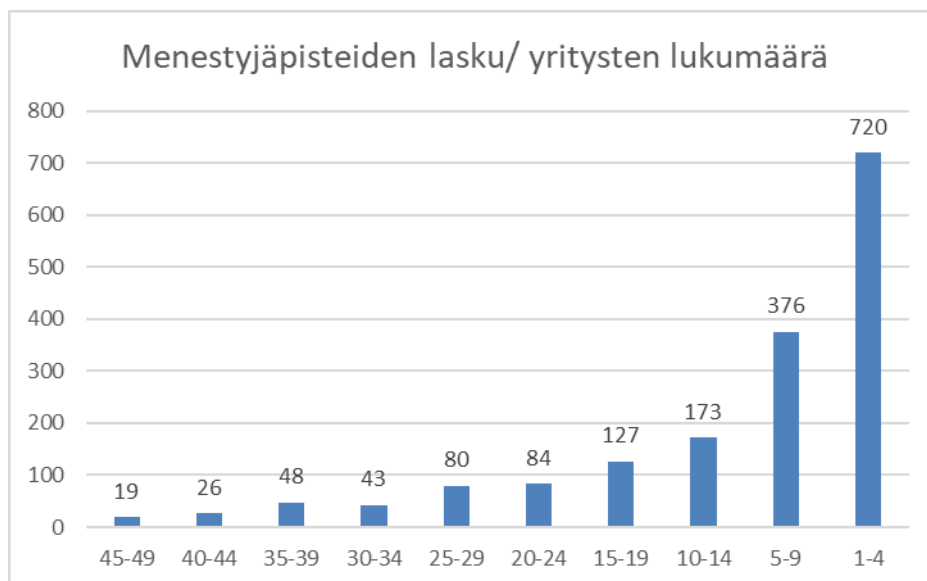
Kun tarkastellaan satunnaisen liiketoiminnan muiden tuottojen oikaisuja, voidaan huomata, että Menestyjätasteiden muutoksen pistejakaumat ovat lähes samat kuin kaikkien oikaisujen aiheuttaman muutoksen tarkastelussa aiemmin. Kuviossa 3 kuvataan yritysten määrää pistekategorioissa, jotka kuvastavat Menestyjätasteiden nousua satunnaisien tuottojen oikaisun seurauksena. Kuvioista 3 nähdään, että erona koko otoksen tarkasteluun oli se, että pisteet kasvoivat maksimissaan vain 20 pistettä.

Kuvioista 3 voidaan myös todeta, että korkeimpaan pisteiden nousun kategoriin, 15–20 pistettä, kuului vain 4 yritystä eli 0,21 % yrityksistä, joilla pisteet muuttuivat, kun oikaistiin satunnaisia liiketoiminnan muita tuottoja. Yrityksiä, joilla pisteet nousivat yli 5 pistettä, oli yhteensä 39 kappaletta eli noin 2,1 % tämän otoksen yrityksistä. Jälleen voidaan huomata, että pienimmässä pisteiden muutuskategoriassa oli suurin osa yrityksistä. Kokonaisuudessaan yrityksiä, joilla pisteet kasvoivat, oli 171 ja niistä 132 eli 77,2 % kuului alimpaan kategoriin 1–4 pistettä.

Kuvio 3. Menestyjäpisteiden nousu satunnaisten tuottojen oikaisun seurauksena.

Kuviossa 4 kuvataan puolestaan pisteiden laskua ja yritysten lukumäärää piste-kategorioissa satunnaisten tuottojen oikaisemisen seurauksena. Kuvioista 4 voidaan nähdä, että suurin pisteiden lasku oli 49 pistettä. Yrityksiä, joiden pisteet laskivat 45–49 oli 19 kappaletta, joka vastaa noin 1 % niistä yrityksistä, joilta oikaistiin satunnaisen liiketoiminnan muita tuottoja. Yli viiden pisteen vähennyksiä Menestyjäpisteisiin tuli 976 yritykselle eli 52,28 prosentille yrityksistä. Näin ollen, yli puolet yrityksistä, joiden pisteet laskivat, menettivät Menestyjäpisteitä yli 5. Yrityksiä, joiden pisteet laskivat vähiten, 1–4 pisteen verran, oli 720 yritystä eli 38,56 % yrityksistä. Ensimmäistä kertaa tässä tutkimuksessa valtaosa yrityksistä ei ole tässä ryhmässä. Noin 91 prosentilla yrityksistä Menestyjäpisteiden laskivat, kun taas noin 9 % prosentilla yrityksistä Menestyjäpisteet nousivat.

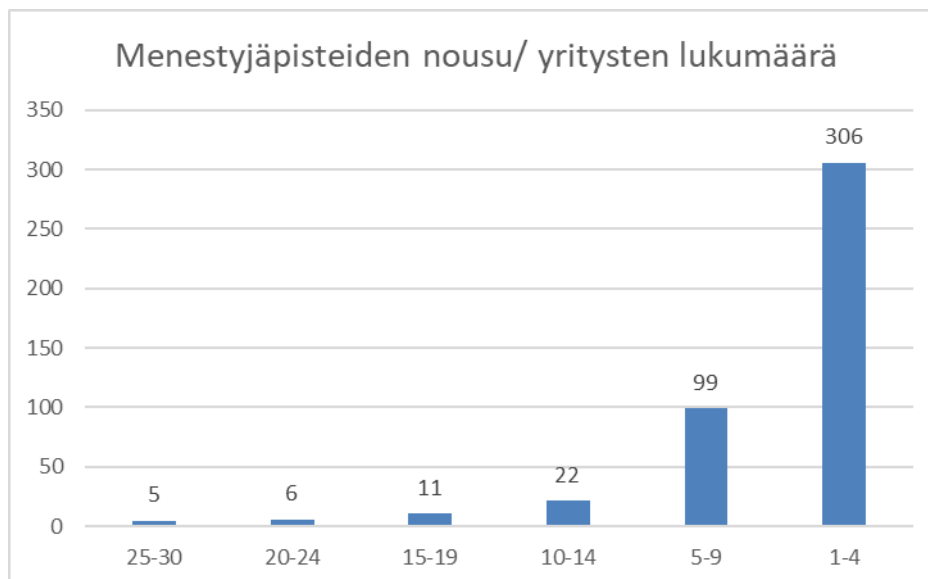
Kuvio 4. Menestyjäpisteiden lasku satunnaisten tuottojen oikaisun seurauksena.

5.2 Satunnaisten liiketoiminnan muiden kulujen oikaisu

Seuraavaksi tarkastellaan tilinpäätöksen oikaisemisen vaikutusta niihin yrityksiin, joilla on oikaistu satunnaisten liiketoiminnan muita kuluja. Kaava, jolla nämä yritykset poimittiin alkuperäisestä otoksesta, on lähestulkoon sama kuin satunnaisten liiketoiminnan muilla tuotoilla. Tässäkin saattaa esiintyä yrityksiä, joilla on muitakin oikaisuja. Kuitenkin otosta rajattiin niin, että yrityksellä täytyi olla satunnaisten liiketoiminnan muiden kulujen oikaisuja. Yrityksiä, joilla oikaistiin satunnaisten liiketoiminnan muita kuluja oli yhteensä 516 kappaletta, joista 449 eli 87 prosentilla yrityksistä Menestyjäpisteet nousivat ja 67 eli 13 prosentilla yrityksistä Menestyjäpisteet laskivat. Keskiarvomutos Menestyjäpisteissä oli 2,75 ja mediaani oli 2 pistettä. Suurin pistemuutos oli 30 pisteen kasvu ja suurin pisteiden lasku oli 49 pistettä. Tästä osuudesta selviää, että liiketoiminnan muiden kulujen oikaiseminen parantaa tunnuslukuja lähes 90 prosentilla yrityksistä.

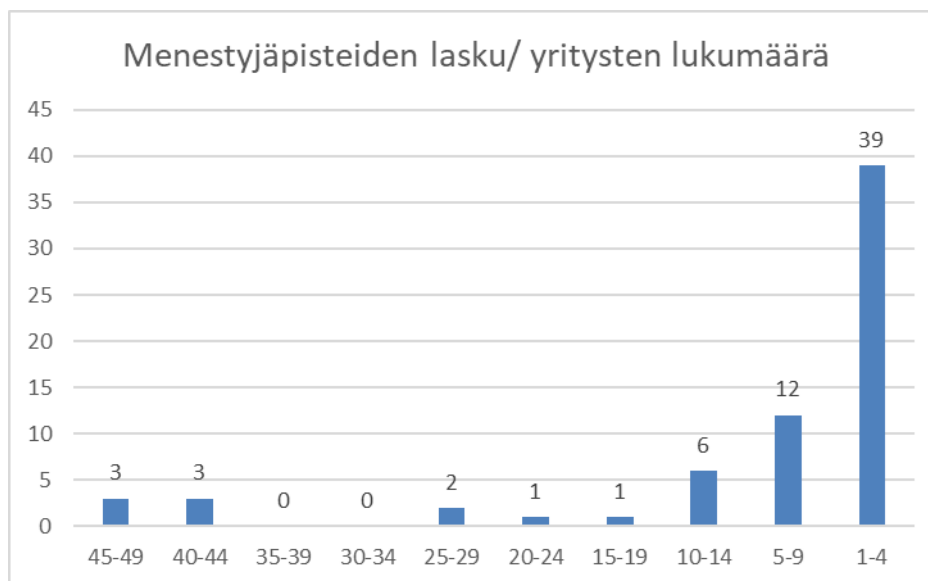
Kuviossa 5 kuvataan yritysten määrää pistekategorioissa, jotka kuvastavat Menestyjäpisteiden nousua satunnaisten kulujen oikaisun seurauksena. Kuviossa 5 voidaan nähdä, että suurimmat pistemuutokset olivat 25–30 pistettä ja näitä yrityksiä oli 5 kappaletta eli 0,96 % yrityksistä. Yrityksiä, jotka kokivat yli 5 pisteen merkittävän muutoksen oli 143 yritystä eli 27,7 % yrityksistä. Yleisin pisteiden

nousu oli tässäkin otoksessa 1–4 pistettä. Siihen luokkaan kuuluvia yrityksiä oli 306 kappaletta eli 59,3 % yrityksistä. Tämä kuvastaa hyvin keskiarvon ja medianin suuruutta, jotka olivat 2,75 ja 2 pistettä.

Kuvio 5. Menestyjäpisteiden nousu satunnaisien kulujen oikaisun seurauksena.

Kuviossa 6 kuvataan yritysten määrää pistekategorioissa, jotka kuvastavat Menestyjäpisteiden laskua satunnaisien kulujen oikaisun seurauksena. Kuviosta 6 voimme nähdä, että yrityksiä, joiden Menestyjäpisteet laskivat, kun oikaistiin satunnaisia liiketoiminnan muita kuluja, oli yhteensä 67 kappaletta. Näillä yrityksillä pisteet laskivat satunnaisemmin kuin aiemmin. Suurimmat pisteiden laskut olivat 45–49 pistettä. Näitä yrityksiä oli yhteensä 3 kappaletta eli 0,58 % yrityksistä, joilla pisteet muuttuivat. Pistekategorioissa 30–34 ja 35–39 ei ollut yhtään yritystä. Yli 5 pistettä laskeneita yrityksiä oli 28 kappaletta eli 5,4 % yrityksistä, joilla oikaistiin satunnaisia liiketoiminnan muita kuluja. Yrityksiä, joilla Menestyjäpisteet laskivat 5–49 pistettä, oli 28 yritystä eli 41,79 % otoksen yrityksistä, joilla pisteet laskivat. Loput yritykset kuuluivat matalimpaan pisteiden muutoskategoriaan (1–4 pistettä). Näitä yrityksiä oli 39, joka on 7,55 % koko otoksesta.

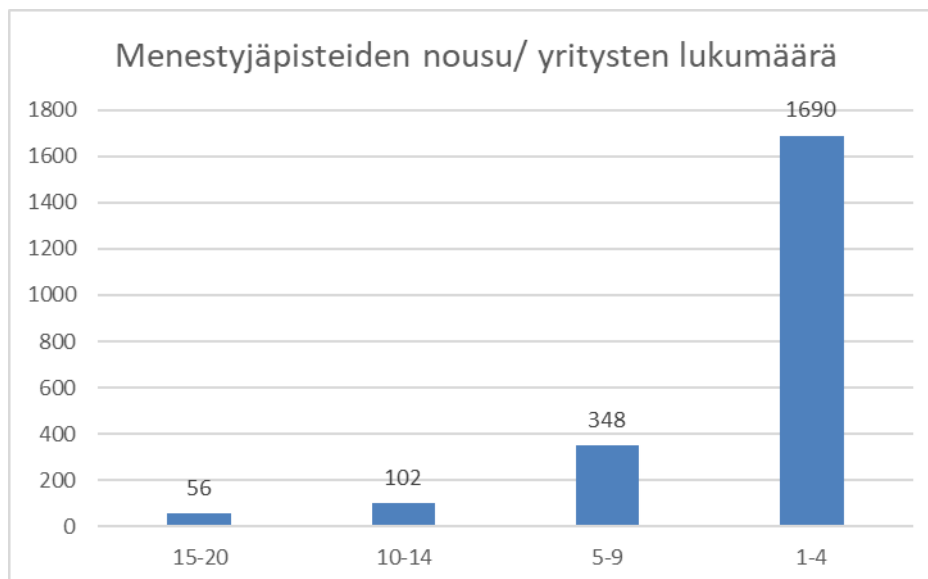
Kuvio 6. Menestyjäpisteiden lasku satunnaisien kulujen oikaisun seurauksena.

5.3 Vero-oikaisu satunnaisista tuotoista ja kuluista

Tässä osassa käsitellään Menestyjäpisteiden muutosta, jos yrityksellä on tehty vero-oikaisu satunnaisista tuotoista tai kuluista. Kaava, jota käytettiin tähän, on sama, kuin aikaisimmissa osissa. Yrityksillä, joita tähän on poimittu, sai mahdollisesti olla muitakin oikaisuja tehtynä. Rajauksena tässä osassa on se, että yrityksillä tuli olla merkintä oikaisusta, joka on tehty verot satunnaisista tuotoista -muodossa. Tässä otoksessa yrityksiä oli kokonaisuudessaan 6 840, joista Menestyjäpisteet kasvoivat 2 196 yrityksellä eli 32,1 % yrityksistä. Pisteet taas laskevat 4 644 yrityksellä eli 67,9 % yrityksistä. Suurimmat pisteidenvaihtelut olivat kasvua 26 pistettä ja laskua 48 pistettä. Yritysten keskiarvo pisteiden muutos oli -1,14 ja mediaani oli -1.

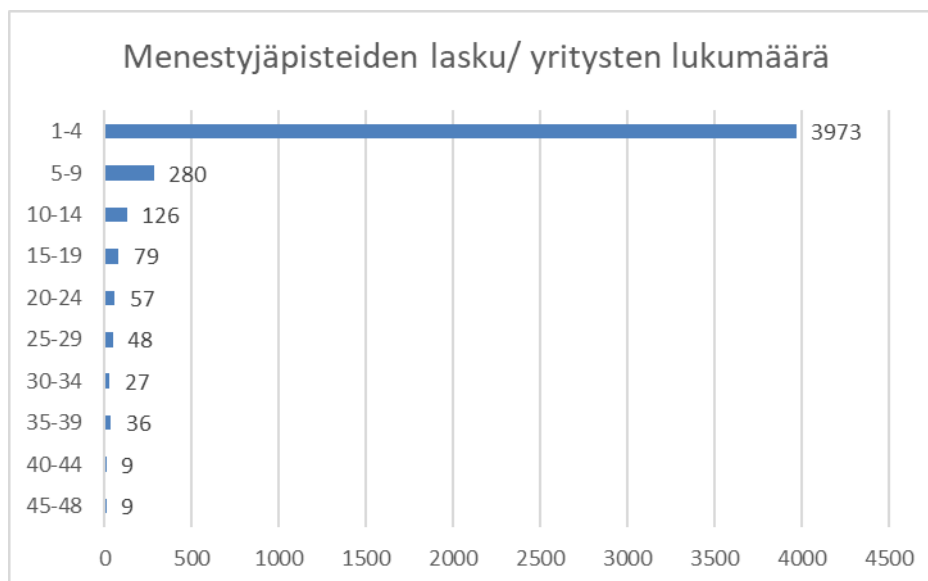
Kuviossa 7 kuvataan yritysten määrää pistekategorioissa, jotka kertovat Menestyjäpisteiden noususta, kun yrityksellä on oikaistu veroja satunnaisista tuotoista ja kuluista. Kuviosta 7 voidaan nähdä, että yrityksiä, joilla pisteet kasvoivat eniten, oli yhteensä 56 kappaletta eli 0,82 % kaikista otoksen yrityksistä. Heillä Menestyjäpisteet nousivat 15–20 pisteellä. Yrityksiä, joilla Menestyjäpisteet kasvoi-

vat yli 5 pisteellä oli 506 eli 7,39 % yrityksistä. Eniten yrityksiä oli 1–4 Menestyjapisteen nousun kategoriassa. Näitä yrityksiä oli 1690 kappaletta eli 24,71 % yrityksistä tässä otoksessa.

Kuvio 7. Menestyjapisteen nousu, kun yrityksellä on oikaistu veroja satunnaisista tuotoista ja kuluista.

Kuviossa 8 puolestaan kuvataan yritysten määrää pistekategorioissa, jotka kertovat Menestyjapisteen laskusta, kun yrityksellä on oikaistu veroja satunnaisista tuotoista ja kuluista. Kuviossa 8 voidaan nähdä, että yrityksistä, joilla pisteet laskivat, suurimmat pistelaskut olivat 45–48 pistettä. Näitä yrityksiä oli 9 kappaletta eli 0,13 % kaikista, joilla oikaistiin veroja. Yli 5 pistettä laskeneita yrityksiä oli 671 kappaletta eli 9,81 % yrityksistä. Pienimmässä pisteen laskukategoriassa oli suurin määrä yrityksiä. Yhteensä 3 973 yrityksellä pisteet laskivat 1–4 pistettä, joka vastaa 58,1 % yrityksistä.

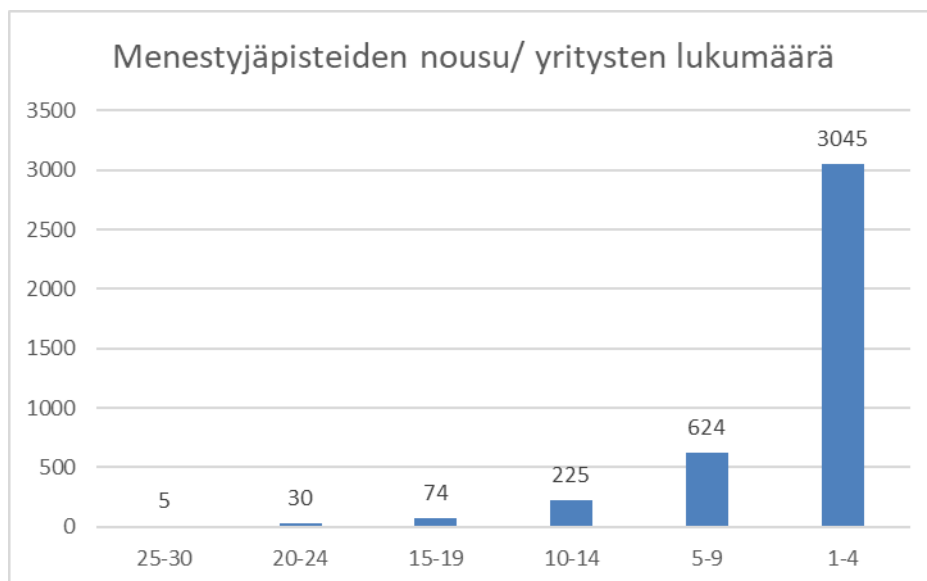

Kuvio 8. Menestyjäpisteiden lasku, jos yrityksellä on oikaistu veroja satunnaisia tuottoista ja kuluista.

5.4 Leasingvastuiden oikaisu

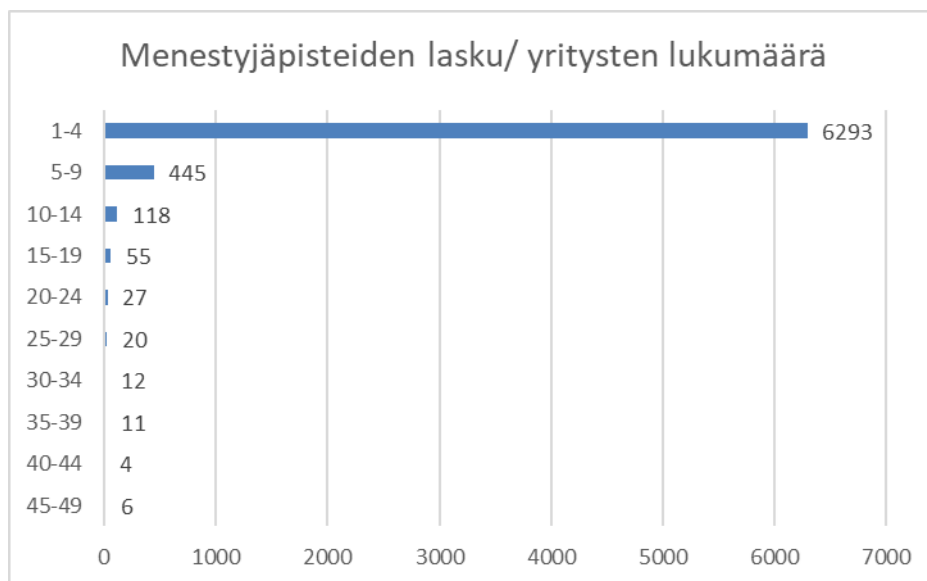
Seuraavaksi arvioidaan leasingvastuiden oikaisemisen vaikutusta Menestyjäpisteisiin. Yrityksiä, joilla leasingvastuita oli oikaistu, oli yhteensä 10 994 kappaletta. Näistä yrityksistä 4 003 eli 36,41 %:lla Menestyjäpisteet kasvoivat oikaisun jälkeen. Lopuilla 6 991 eli 63,59 %:lla yrityksistä Menestyjäpisteet laskivat. Suurin pisteiden nousu oli 30 pistettä ja suurin pisteiden lasku oli 49 pistettä.

Kuviossa 9 on kuvattu yritysten määrää pistekategorioissa, jotka kertovat Menestyjäpisteiden noususta leasingvastuiden oikaisun seurauksena. Kuviosta 9 näemme, että suurimmat pisteiden nousut olivat 25–30 pistettä. Tähän kategori-
aan kuuluvia yrityksiä oli vain 5 kappaletta. Nämä yritykset vastaavat 0,045 % kaikista yrityksistä, joilta oikaistiin leasingvastuita ja 0,13 % niistä yrityksistä, joiden Menestyjäpisteet kasvoivat oikaisun seurauksena. Yrityksiä, joilla pisteet kasvoivat yli 5 pistettä, oli yhteensä 958 kappaletta eli 8,7 % kaikista ja 23,9 % yrityksistä, joiden pisteet nousivat. Alimpaan pistekategoriaan eli 1–4 pisteen kasvuun kuului yhteensä 3 045 yritystä eli 27,7 % kaikista tämän otoksen yrityksistä ja noin 76 % yrityksistä, joiden pisteet nousivat.

Kuvio 9. Menestyjäpisteiden nousu leasingvastuiden oikaisun seurauksena.

Yrityksiä, joiden Menestyjäpisteet laskivat leasingvastuiden oikaisun jälkeen, oli yhteensä 6 991. Kuvio 10 kuvaa yritysten määrää pistekategorioissa, jotka kertovat Menestyjäpisteiden laskusta leasingvastuiden oikaisun seurauksena. Kuvio 10 voimme nähdä, että suurin pisteiden lasku eli 45–49 pistettä tuli 6 yritykselle, joka on 0,055 % yrityksistä. Yrityksiä, joilla pisteet laskivat yli 5 pistettä, oli yhteensä 698 kappaletta eli 6,35 % kaikista yrityksistä ja 9,98 % yrityksistä, joilla pisteet laskivat. Yrityksiä, joilla pisteet laskivat vähiten, eli ne kuuluivat 1–4 pisteen luokkaan oli yhteensä 6 293 yritystä eli 57,24 % kaikista otoksen yrityksistä ja 90 % niistä, joilla pisteet laskivat.

Kuvio 10. Menestyjápisteiden lasku leasingvastuiden oikaisun seurauksena.

6 Johtopäätökset

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, millainen vaikutus tilinpäätösten oikaisemisella on Menestyjápisteisiin. Saadun vastauksen perusteella toisena tutkimuskysymyksenä pohdittiin, onko tilinpäätösten oikaiseminen tulevaisuudessa merkityksellistä ja kannattaako organisaation analyytikoiden jatkaa tilinpäätösten oikaisemista. Tähän kysymykseen pyrittiin vastaamaan arvioiden sitä, että kärsiikö tarkan tilinpäätösinformaation tarjoaminen asiakkaille, jos tilinpäätösten oikaisemista ei tehtäisi.

Selvitystä alettiin toteuttaa organisaation yritystietokannasta saadun otoksen avulla, jossa yrityksiä oli yhteensä 37 185. Otosdata sisälsi tiedon siitä mitä oikaisuja yrityksen tilinpäätökselle oli tehty, ja Menestyjápisteet ennen sekä jälkeen oikaisun. Näitä tietoja vertailtiin keskenään ja pyrittiin saamaan tarkka kuva siitä, kuinka oikaisut ovat vaikuttaneet yritysten Menestyjápisteisiin. Opinnäytetyössä keskityttiin satunnaisen liiketoiminnan muiden tuottojen ja kulujen oikaisuihin, vero-oikaisuihin satunnaisista tuotoista ja kuluista sekä leasingvastuiden oikaisuihin. Näiden oikaisujen merkitystä Menestyjápisteiden muutok-

seen käytiin läpi tuloksissa. Tässä luvussa esitellään opinnäytetyön johtopäätökset sekä tutkimuksen rajoitteet. Lisäksi kappaleessa vastataan tutkimuskysymyksiin, ja keskustellaan siitä, tulisiko tilinpäätösten oikaisemista jatkaa.

6.1 Oikaisujen, tunnuslukujen ja Menestyjäpisteiden yhteys

Tilinpäätöksen tavoitteena on luoda yrityksen sisäisille ja ulkoisille tahoille mahdollisimman tarkka taloudellinen kuva. Ilman oikeaa tilinpäätösinformaatiota oikeiden johtopäätösten tekeminen yrityksen toiminnasta voi myös olla haasteellista. (Seppänen 2011, 15–16.) Ennen opinnäytetyön toteuttamista ennako-oletuksena oli kirjallisuuden perusteella, että mahdollisimman tarkkaa taloudellista kuvaa varten tilinpäätösten oikaiseminen on välttämätöntä, ja se mahdollistaa myös tilinpäätösten vertailun keskenään (Niskanen & Niskanen 2003, 59–60). Näin ollen oletuksena oli, että myös organisaatiolle oikaiseminen tuottaa lisäarvoa, koska sen avulla voidaan tarjota tarkempaa informaatiota yrityksen tilasta.

Tilinpäätösten oikaiseminen tapahtuu ottamalla kantaa niiden numeerisiin arvoihin tai järjestelemällä eriä eri tavalla (Niskanen & Niskanen 2003, 59–60).

Tässä työssä tutkittiin yleisellä tasolla kaikkia oikaistuja tilinpäätöksiä, mutta myös pelkästään niitä, joissa oli otettu kantaa satunnaisten liiketoiminnan muiden tuottojen ja kulujen oikaisuihin, niiden vero-oikaisuihin sekä leasingvastuiden oikaisuihin. Muut tuotot ja kulut ovat osa tuloslaskelmaa (Yritystutkimus ry 2017, 19), ja leasingvastuut kuuluvat tilinpäätöksen liitetietoihin (Yritystutkimus ry 2017, 36–37).

Tilinpäätösten oikaiseminen vaikuttaa myös tunnuslukuihin, sillä ne lasketaan hyödyntämällä tilinpäätösten informaatiota (Yritystutkimus ry 2017, 19). Tunnusluvut muuttavat tilinpäätösinformaation vertailukelpoiseksi eri yritysten välillä sekä luovat uutta informaatiota yhdistelemällä tietoa osakemarkkinoilta yrityksen taloustietoihin (Seppänen 2011, 63–64; Kallunki 2022, 14–16). Tässä työssä tunnusluvut ovat merkityksellisiä niiden yhteyden takia Menestyjäluokitukseen, sillä Menestyjäluokitus lasketaan hyödyntämällä kuutta eri tunnuslukua (Alma Talent 2023a). Nämä kuusi tässä työssä esiteltyä tunnuslukua mittaavat

liiketoiminnan kasvua, kannattavuutta, tulosta, maksuvalmiutta, omavaraisuutta sekä riskinsietokykyä. Kuten Seppänen (2011, 67) toteaa, tunnuslukuja tulisi analysoida useampi kerrallaan, sillä yksi ei anna riittävää kuvaa yrityksen taloudesta. Tästä päätellen Menestyjäluokitus on hyvä mittari yrityksen suoriutumisen arviointiin.

6.2 Oikaisujen vaikutus Menestyjäpisteisiin

Ensimmäiseksi tutkimusosuudessa oikaisujen vaikutusta Menestyjäpisteisiin tutkittiin yleisellä tasolla ja huomattiin, että noin 57 % yrityksistä Menestyjäpisteet eivät muuttuneet lainkaan. Näin ollen alle puolilla yrityksistä oikaisemisella oli merkitystä Menestyjäpisteisiin. Tämä oli osittain odotettavissa, sillä esimerkiksi liiketoiminnan muiksi tuotoiksi on kuvailtu ”olennaiset tai kertaluontoiset muut tuotot, jotka eivät kuulu yrityksen normaaliin liiketoimintaan” (Yritystutkimus ry 2017, 19). Täten voisi ajatella, että yrityksen normaaliin liiketoimintaan kuulumattomia kuluja olisi aika vähän. Yrityksistä, joilla Menestyjäpisteet muuttuivat oikaisujen seurauksena, 64 prosentilla pisteet laskivat ja 36 prosentilla pisteet nousivat. Näin ollen oikaiseminen näyttää yleisellä tasolla vaikuttavan useimmiten negatiivisesti tunnuslukuihin ja sitä kautta Menestyjäpisteisiin. Huomattavaa on, että oikaiseminen voi vaikuttaa myös positiivisesti, joten ei voida yleistää, että vaikutus on aina negatiivinen.

Seuraavaksi tutkittiin oikaisujen suuruutta yrityksillä, joiden pisteet muuttuivat oikaisun seurauksena. Tämän työn kannalta on tärkeää tietää, kuinka suuri muutos pisteissä tapahtuu, jotta pystytään tekemään oikeat johtopäätökset oikaisemisen tarpeellisuudesta. Suurena pisteiden muutoksena voidaan pitää tässä työssä yli 5 pisteen muutosta, sillä Menestyjäluokituksen mukaan yrityksen tulee saavuttaa 50 pisteen raja ollakseen Menestyjä. Suurimmalla osalla yrityksistä Menestyjäpisteet muuttuivat kaikkia oikaisuja tarkasteltaessa 1–4 pisteen verran.

Yrityksiä, joilla pisteet nousivat 1–4 pisteen verran oli koko otoksesta 11,8 % ja niitä, joilla pisteet laskivat 1–4 pisteen verran oli 23,77 %. Molemmissa ryhmissä huomattiin, että eniten oli yrityksiä, joilla pisteet muuttuivat vain vähän. Kuitenkin pisteiden laskussa nähtiin suurempia muutoksia kuin nousussa, sillä suurin Menestyjäpisteiden lasku oli jopa 45–49 pistettä, ja nousu puolestaan 25–30 pistettä. Koko otoksessa yrityksiä, joilla pisteet muuttuivat yli 5 pisteen verran, oli 7,28 % koko otoksesta ja yrityksistä, joilla pisteet muuttuivat, jopa 17 %. Näin ollen lähes joka viidennellä yrityksellä, joiden pisteet muuttuivat, ne muuttuivat merkittävästi.

Oletetusti tilinpäätösten oikaisun tulisi vaikuttaa Menestyjäpisteisiin negatiivisesti, koska suurin osa oikaisuista vaikuttaa negatiivisesti tunnuslukuihin. Saatujen tulosten mukaan näin ei kuitenkaan aina tapahdu, sillä vaikutus ei ole aina negatiivinen. Tähän voi mahdollisesti vaikuttaa tutkimuksen ulkopuolella tapahtuneet muut oikaisut, joita ei tässä tutkimuksessa huomioitu, koska niitä ei ollut mukana saadussa datassa. Näitä oikaisuja ovat esimerkiksi korollisten velkojen ja saatujen ennakoiden oikaisut, tai liiketoiminnan muista kuluista oikaistavat satunnaiset erät.

Nämä muut oikaisut voivat vaikuttaa positiivisesti tunnuslukuihin, kuten sijoitetun pääoman tuottoon, omavaraisuusasteeseen tai kolmen muuttujan Z-lukuun, ja tätä kautta Menestyjäpisteisiin. Korollisten velkojen tai saatujen ennakoiden oikaiseminen vähentää taseen loppusummaa, ja täten pienentää oman pääoman tuoton kaavassa (1) jakajaa eli sijoitettua pääomaa keskimäärin. Samalla se kasvattaa myös omavaraisuusastetta, sillä sen kaavassa (3) käytetään taseen loppusummaa yhtenä jakajana. Sama positiivinen vaikutus voidaan nähdä myös kolmen muuttujan Z-luvussa, sillä kaavassa (6) on omavaraisuusaste yhtenä tekijänä. Myös leasingvastuiden oikaisu vaikuttaa omavaraisuusasteeseen ja täten myös Z-lukuun. Näin ollen voidaan todeta, että eri oikaisut vaikuttavat moneen tunnuslukuun eri tavalla, ja täten Menestyjäpisteiden muutokset voivat olla monimutkaisia kokonaisuuksia.

Kaikkien oikaisujen suuruuden tutkimisen jälkeen työssä keskityttiin yksityiskohdaisesti pelkästään tiettyjen tehtyjen oikaisujen vaikutuksiin. Satunnaisten liiketoiminnan muiden tuottojen oikaisujen osalta voidaan todeta, että Menestyjätapisteiden muutos oikaisun jälkeen oli negatiivinen 90,84 prosentissa yrityksistä. Tämän voidaan ajatella johtuvan siitä, että kun liiketoiminnan muita tuottoja oikaistaan, tuotot siirretään satunnaisiin tuottoihin (Yritystutkimus ry 2017, 19), joka pienentää yrityksen tulosta. Yrityksen tuloksen pieneneminen heikentää puolestaan tunnuslukuja, kuten sijoitetun pääoman tuottoa, koska se vaikuttaa nettotulokseen, joka on sijoitetun pääoman kaavassa (1) jakajana. Kokonaisuudessa Menestyjätapisteiden muutoksen keskiarvon ollessa -8,96 pistettä ja median -5 pistettä, voidaan päätellä, että pisteiden muuttumisessa on ollut paljon vaihtelua. Yritykset, joilla pisteet ovat muuttuneet paljon, vaikuttavat suurella painoarvolla keskiarvoon.

Satunnaisten muiden kulujen oikaisujen osalta voidaan vastaavasti todeta, että Menestyjätapisteiden muutos oikaisun jälkeen oli positiivinen 87 % yrityksistä. Tämä oli odotettavissa, koska satunnaisten tuottojen oikaisu vaikutti Menestyjätapisteisiin negatiivisesti, jolloin satunnaisten kulujen oikaisun tulisi vaikuttaa positiivisesti. Tämän muutoksen voidaan ajatella johtuvan siitä, kun liiketoiminnan muita kuluja oikaistaan, kulut siirretään satunnaisiin kuluihin (Yritystutkimus ry 2017, 22), joka parantaa yrityksen tulosta. Tällöin oikaisulla on päinvastainen vaikutus tunnuslukuihin kuin muiden tuottojen oikaisulla.

Kokonaisuudessaan yrityksiä, joilla oli tehtynä oikaisuja satunnaisista tuotoista tai kuluista oli yllättävän vähän saadussa datassa. Toisaalta, kun siirryttiin selvittämään tehtyjä vero-oikaisuja satunnaisista tuotoista tai kuluista, olisi yritysten lukumäärä odotettua olevan lähellä samaa tasoa. Vero-oikaistuja yrityksiä oli kuitenkin noin 4 kertaa enemmän. Tästä voitiin päätellä, että otokseen tulleilla yrityksillä on ollut esimerkiksi annettuja tai saatuja konserniavustuksia, jotka ovat sitten oikaistu tällä oikaisulla. Leasingvastuiden odotettiin vaikuttavan vähiten Menestyjätapisteisiin, mikä osoittautuikin oikeaksi odotukseksi.

Menestyjäpisteiden muutoksien suuruutta voidaan kuvata kvartiileilla, jotta niitä olisi mahdollisimman helppo ymmärtää. Kvartiilit jakavat suuruusjärjestyksessä muuttujan jakauman neljään yhtä suureen osaan. Voimme tässä kohtaa ajatella pistemuutokset absoluuttisina pistemuutoksina niin, että pisteiden pienentyminen esimerkiksi 1–4 pisteellä kuuluu samaan kategoriaan kuin nouseminen 1–4 pisteellä. Näin ollen 1. kvartiili eli alakvartiili sisältää pienimmät 25 % yritysten Menestyjäpisteiden muutoksista, 2. kvartiili eli mediaani kertoo keskiluvun eli 50 % yritysten pistemuutoksista ja 3. kvartiili eli yläkvartiili kertoo suurimmat 25 % havainnoista. (Tilastokeskus 2023.) Lopputuloksen yhteenvedossa tärkeintä on huomioida yläkvartiili eli suurimmat 25 % pistemuutoksista, koska pisteiden absoluuttinen muutoksen ollessa yläkvartiilissa yli 5, on oikaisun tekemisen merkittävyys silloin suuri.

Yritykset, joilla oli oikaistuna leasingvastuita ja veroja satunnaisista tuotoista ja kuluista, saivat saman yläkvartiililuvun, sillä molempien absoluuttinen pistemuutos oli 3. Tämä pistemäärä ei saavuta merkittävän pistemuutoksen rajaa, mutta siitä huolimatta varmasti monessa tilanteessa 3 pisteen muutos voi vaikuttaa siihen, saavuttaako yritys Menestyjäpisteiden 50 pisteen Menestyjä-ajan. Satunnaisten kulujen pistemuutoksen yläkvartiili oli 6 pistettä. Tämä pistemuutos ylitti merkittävän muutoksen ajan ja samalla kertoo, että ainakin joka neljännellä yrityksellä, joilla oikaistiin satunnaisia kuluja, pisteet muuttuivat näinkin paljon. Suurin yläkvartiili oli satunnaisten tuottojen oikaisuilla, jonka yläkvartiili saavutti 16 pisteen muutoksen. Tästä voidaan päätellä, että ainakin satunnaisten kulujen ja satunnaisten tuottojen oikaiseminen on välttämätöntä jatkossakin.

6.3 Tilinpäätösten oikaisemisen tulevaisuus

Tilinpäätösten oikaisujen jatkamista voidaan pitää tärkeänä sekä arvioitavien yritysten sekä organisaation kannalta, sillä 17 % yrityksistä, joilla Menestyjäpisteet muuttuivat, oli muutos merkittävä. Suurimmat Menestyjäpisteiden muutokset olivat jopa 49 pistettä, joka tekee valtavan muutoksen Menestyjäluokitukseen ja samalla vaikuttaa myös taustalla oleviin tunnuslukuihin. Tunnusluvut

puolestaan ovat merkittäviä myös yritysjohdolle kuin ulkopuolisillekin, kun tutkitaan kilpailukykyä, suhdetta rahoittajiin tai muihin sidosryhmiin (Leppiniemi-Lepiniemi-Kaisanlahti 2021). Näin ollen oikea tilinpäätösinformaatio ja sitä kautta tunnusluvut ovat kriittisessä asemassa monelle taholle. Vaikka suurin osa yritysten Menestyjäpisteistä ei kokenut suuria muutoksia, on kaiken tiedon paikansapitävyys tärkeää organisaatiolle tiedon laadun turvaamiseksi ja kilpailukyvyn ylläpitämiseksi.

Erityisesti satunnaisten kulujen ja satunnaisten tuottojen oikaiseminen jatkossakin on kriittistä organisaatiolle, sillä niiden yläkvartiilit olivat vastaavasti 6 ja 16 pistettä. Toisaalta leasingvastuiden oikaisujen sekä satunnaisten tuottojen ja kulujen vero-oikaisujen yläkvartiiliksi muodostui vain 3 pistettä, mutta sekin voi olla merkittävä määrä joidenkin yritysten Menestyjäluokitukselle. Huomattavaa on, että vaikka jollain tietyn tyyppisellä oikaisulla voi olla pieni vaikutus sen tunnuslukuihin, se voi vaikuttaa suuremmin toisen yrityksen lukuihin. Täten kaiken tyyppisten oikaisujen jatkaminen on kannattavaa, sillä ne eivät aina vaikuta samalla tavalla yritysten tunnuslukuihin ja sitä kautta Menestyjäpisteisiin.

Lopputuloksena voidaan siis todeta, että tilinpäätösten oikaiseminen jatkossakin on merkityksellistä mahdollisimman tarkan tilinpäätösinformaation takaamisen kannalta. Tarkka tilinpäätösinformaatio puolestaan on merkityksellistä niin yritysten sidosryhmille kuin organisaatiollekin. Vaikka voidaan olettaa, että oikaiseminen ei suurimmalla osalla yrityksistä vaikuttaisi merkittävästi tunnuslukuihin tai Menestyjäpisteisiin, voi sillä tietyissä tapauksissa olla suurikin vaikutus yrityksen toiminnan arviointiin.

6.4 Opinnäytetyön rajoitteet

Määrällisiä tutkimuksia arvioidaan usein reliabiliteetin eli menetelmien luotettavuuden avulla. Reliabiliteettia voidaan kuvailla niin tämän työn yhteydessä, että toistamalla tutkimus saataisiin samat tulokset. (Metropolia 2023.) Tämän opinnäytetyön reliabiliteetin vahvistaa se, että selvitysosuus tehtiin suuren tietokan-

nan avulla, ja saadut tulokset ovat datasta saatuja lukuja, jotka kertovat erilaisen oikaisujen määrästä ja niiden vaikutuksesta Menestyjäpisteisiin. Opinnäytetyön tuloksista ei kuitenkaan voida saada täyttä varmuutta, sillä kaikkia tutkimuskulmia ei ole käyty läpi tässä työssä. Kuitenkin läpi käytiin yleiskuva kaikista oikaisuista, Menestyjäpisteiden muutokset, yksittäisten oikaisujen vaikutus Menestyjäpisteisiin sekä kvartiilit. Valitut menetelmät ovat luotettavia, sillä ne on tuotettu suoraan datasta. Aineiston käsittely jonkin toisen järjestelmän kuin Excelin avulla olisi voinut olla nopeampaa, mutta Excel koettiin yhtä luotettavaksi kuin muutkin tunnetut järjestelmät.

Opinnäytetyössä olisi voinut käyttää erilaisia analyysimenetelmiä, kuten regressioanalyysia yhtenä mahdollisena vaihtoehtona. Regressioanalyysin avulla tutkitaan yhden tai useamman muuttujan vaikutusta selitettävään muuttujaan. Regressioanalyysillä olisi voitu saada vastaus siihen, miten tiettyjen oikaisujen tekeminen vaikuttaa Menestyjäpisteiden muutokseen ja kuinka voimakas tämä vaikutus on. Regressioanalyysillä olisi voitu tarkastella monen selittävän muuttujan vaikutusta selitettävään muuttujaan samanaikaisesti. Tällöin pystyttäisiin kuvaamaan yksittäisten selittävien muuttujien osuudet selitettävään muuttujaan. (KvantiMOTV 2008.) Tätä voisi pitää myös yhtenä tulevaisuuden tutkimusehdotuksena.

On mahdollista, että regressioanalyysin avulla voitaisiin tutkia yksittäisten tunnuslukujen muutosta ja korrelaatiota tarkemmin, sekä selittää yleisellä tasolla eri oikaisujen vaikutusta Menestyjäpisteisiin. Regressioanalyysia ei kuitenkaan käytetty, sillä sen tulosten tulkitseminen voisi olla monimutkaisempaa kuin käytetyn metodin, joka oli suhteellisen yksinkertainen. Käytetty metodi keskittyi suoraan tutkimuskysymykseen vastaamiseen.

Toisena tutkimuksen luotettavuutta tarkastellaan validiteetin kautta. Sillä tarkoitetaan oikean asian tarkastelua ja mittaamista. Ulkoinen validiteetti toisaalta tarkoittaa sitä, kuinka hyvin näitä tuloksia voidaan yleistää toiseen vastaavaan kohteeseen, kuten toiseen tilinpäätösinformaatiota käsittelevään yritykseen.

(Metropolia 2023.) Opinnäytetyössä keskityttiin oikeaan asiaan tilastollisia lukuja tutkimalla, ja jos toinen yritys toistaisi tutkimuksen, he saisivat samanlaisia vaihtelevia tuloksia oikaisujen vaikutuksesta. Validiteettiin vaikuttaa myös otantamenetelmät, jotta voidaan olla varmoja otoksen sisältävän kaikki tutkittavat yritykset. Sillä otos on tullut toimeksiantajalta, validiteetin voi uskoa olevan korkea.

Yhtenä haasteena tutkimuksessa oli se, että tunnuslukujen suoraa vaikutusta Menestyjäluokitukseen ei pystytty analysoimaan, sillä tarkka kaava Menestyjäluokitukseen ei ole julkista tietoa. Olisi ollut mielenkiintoista tutkia, miten oikaiseminen vaikuttaa tunnuslukuihin ja sitä kautta Menestyjäpisteisiin. Näin työssä olisi päästy hieman syvemmälle tasolle.

Lähteet

Alma Talent 2023a. Alma Talent tunnuslukuopas. <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/>. Viitattu 5.3.2023.

Alma Talent 2023b. Dataliiketoiminta Alma Talentissa. <https://www.almatalent.fi/data-ja-dataliiketoiminta-almatalentissa/>. Viitattu 5.3.2023.

Alma Talent 2023c. Menestyjäluokitus. <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/luokitus-ja-kriisitunnusluvut/menestyjaluokitus/>. Viitattu 5.3.2023.

Jyväskylän Yliopisto 2015. Määrällinen tutkimus. Päivitetty 23.4.2015. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/maarallinen-tutkimus>. Viitattu 24.3.2023

Kallunki, Juha-Pekka 2022. Tilinpäätösanalyysi. 2. uudistettu painos. Alma Talent, Helsinki. Alma Talent Verkkokirjahylly. [https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.ezproxy.metropolia.fi/teos/GAGBGXETEB#/kohta:3\(\(20\)Kannattavuuden,\(\(20\)kasvun\(\(20\)ja\(\(20\)rahoituksen\(\(20\)analysointi\(\(20\):3.1\(\(20\)Kannattavuus\(\(20\):3.1.3\(\(20\)Tulosprosentti\(\(20\)ja\(\(20\)muut\(\(20\)kateluvut\(\(20\)/piste:b0](https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.ezproxy.metropolia.fi/teos/GAGBGXETEB#/kohta:3((20)Kannattavuuden,((20)kasvun((20)ja((20)rahoituksen((20)analysointi((20):3.1((20)Kannattavuus((20):3.1.3((20)Tulosprosentti((20)ja((20)muut((20)kateluvut((20)/piste:b0). Viitattu 2.3.2023.

KHT-yhdistys – Föreningen CGR ry 2013. IFRS-tilinpäätösmaali. KHT-Media Oy, Helsinki. Ellibs Library. <https://www.ellibslibrary.com/book/978-952-218-188-6>. Viitattu 18.3.2023.

KvantiMOTV 2008. Regressioanalyysi. <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/regressio/analyysi.html>. Viitattu 28.3.2023.

Laitinen, Erkki 2002. Strateginen tilinpäätösanalyysi. Perinteisestä analyysistä yrityksen arvon määrittämiseen. Kauppakaari, Helsinki.

Laitinen, Erkki & Laitinen, Teija 2014. Yrityksen maksukyky. Arviointi ja ennakointi. KHT-Media Oy, Helsinki.

Laitinen, Erkki 1990. Konkurssin ennustaminen. Vaasan Yritysinformaatio Oy, Alajärvi.

Leppiniemi, Jarmo & Kykkänen, Tapani 2023. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. Alma Talent, Helsinki. Alma Talent Verkkokirjahylly. <https://verkkokirjahylly.almatalent.fi/teos/EAHBIXETEB#piste:b0>. Viitattu 2.3.2023.

Leppiniemi, Jarmo & Leppiniemi, Raili & Kaisanlahti, Timo 2021. Tilinpäätöksen tulkinta. Alma Talent, Helsinki. Alma Talent Verkkokirjahylly. [https://verkkokirjahylly.almatalent.fi/teos/JAHBGXCTDG#kohta:TI-LINP\(\(c4\)\(\(c4\)T\(\(d6\)KSEN\(\(20\)TULKINTA](https://verkkokirjahylly.almatalent.fi/teos/JAHBGXCTDG#kohta:TI-LINP((c4)((c4)T((d6)KSEN((20)TULKINTA). Viitattu 2.3.2023.

Metropolia 2023. Opinnäytetyöohje. Päivitetty 1/2023. Viitattu 11.4.2023.

Niskanen, Jyrki & Niskanen, Mervi 2004. Tilinpäätösanalyysi. 2. tarkistettu painos. Edita, Helsinki.

Seppänen, Harri 2011. Yrityksen analysointi ja tilinpäätös. Kauppakamari, Helsinki.

Tilastokeskus 2023. Kvartiili. <https://www.tilastokeskus.fi/meta/kas/kvartiili.html>. Viitattu 28.3.2023.

Vero 2023. Kirjanpito, tilikausi, verokausi. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yritystoiminta/uusi-yritys/kirjanpito-tilikausi-verokausi/>. Viitattu 30.3.2023

Yritystutkimus ry 2017. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. 10. korjattu laitos. Gaudeamus Oy, Helsinki.

